

Rezerva rescEU v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany

Cenný príspevok k európskej civilnej ochrane napriek
nedostatkom v plánovaní, ktoré skomplikovali
vykonávanie a udržateľnosť

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Obsah

Body

01 – 13 | **Hlavné body**

01 – 07 | **Prečo je táto oblasť dôležitá**

08 – 13 | **Čo sme zistili a čo odporúčame**

14 – 74 | **Bližší pohľad na naše pripomienky**

14 – 37 | Výzvy na predkladanie návrhov boli väčšinou v súlade s potrebami, ale obmedzený čas na využitie finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU komplikoval ich plánovanie

18 – 22 | Výzvy na predkladanie návrhov sa pripravovali na základe analýz nedostatkov, ale v niektorých prípadoch neboli k dispozícii informácie o potrebách členských štátov

23 – 28 | Potreba vyčerpať za obmedzený čas finančné prostriedky z nástroja NextGenerationEU komplikovala plánovanie niektorých výziev

29 – 34 | Komisia a členské štáty pri budovaní spoločnej strategickej rezervy EÚ nevyužili vždy synergie

35 – 37 | Komisia sa vo fáze plánovania nezaoberala udržateľnosťou po skončení projektov financovaných z nástroja NextGenerationEU

38 – 58 | Nadobudnutie a údržba kapacít rezervy rescEU boli vo väčšine prípadov primerané, oneskorenia však ovplyvnili ich dostupnosť

41 – 48 | Aktíva pre projekty rescEU boli vo všeobecnosti obstarané v súlade s požiadavkami stanovenými vo výzvach a v dohodách o grante

49 – 52 | Vo väčšine projektov sa vyskytovali oneskorenia, ktoré ovplyvnili dostupnosť niektorých kapacít

53 – 58 | Údržba zásob bola zaistená len do konca dostupnosti finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU

59 – 74 | Nasadzovanie kapacít rezervy rescEU bolo účinné, ale súvisiace postupy úhrady nákladov sú niekedy ťažkopádne

63 – 69 | Nasadzovanie kapacít rezervy rescEU bolo účinné a rýchlo sa prispôsobilo novým núdzovým situáciám

70 – 71 | Administratívna záťaž niekedy spôsobila oneskorenia pri žiadaní o úhradu nákladov

72 – 74 | Dôvody neposkytnutia reakcie rescEU boli oprávnené

Prílohy

Príloha I – O tomto audite

Príloha II – Naše vzorky

Skratky

Odpovede Komisie

Harmonogram

Audítorský tím

01

Hlavné body

Prečo je táto oblasť dôležitá

- 01** **Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM)** je systém na koordináciu reakcie na katastrofy a civilnej ochrany medzi členskými štátmi EÚ a desiatimi ďalšími zúčastnenými štátmi, ktoré nie sú členmi EÚ, podporovaný Komisiou. V oblasti, za ktorú nesú primárnu zodpovednosť členské štáty, je úloha UCPM založená na troch pilieroch: prevencia, pripravenosť a reakcia. V rámci UCPM bola vytvorená strategická rezerva EÚ – rescEU – zabezpečujúca kapacity v oblasti reakcie na katastrofy. Táto rezerva zahŕňa lietadlá a vrtuľníky na hasenie požiarov a zdravotnícku evakuáciu a niekoľko základných zásob vrátane poľných nemocníc, zariadení na výrobu energie a núdzového ubytovania, zdravotníckeho materiálu a zariadení na reakciu na chemické, biologické, rádiologické a jadrové núdzové situácie. Rezerva rescEU bola koncipovaná ako ďalšia úroveň ochrany, ktorá ako posledná možnosť umožní EÚ reagovať na katastrofy, pri ktorých existujúce kapacity na vnútroštátnej úrovni alebo kapacity vopred poskytnuté členskými štátmi nie sú schopné zabezpečiť účinnú reakciu.
- 02** Európa čelí v posledných rokoch značným výzvam vyplývajúcim z čoraz zložitejšieho prostredia rizík a hrozieb. Tieto výzvy zahŕňajú bezpečnostné problémy, ako je útočná vojna Ruska proti Ukrajine, záležitosti týkajúce sa verejného zdravia, ako je pandémia ochorenia COVID-19, zmena klímy a prírodné katastrofy. V tejto súvislosti došlo k výraznému nárastu aktivácií UCPM. V rokoch 2020 až 2024 bol UCPM aktivovaný 657-krát, čo je štvornásobný nárast v porovnaní s predchádzajúcimi piatimi rokmi. Nedávne udalosti, ktoré odrážajú rastúci význam civilnej ochrany a pripravenosti na núdzové situácie na úrovni EÚ, zahŕňajú prijatie [Európskej stratégie únie pripravenosti](#) a [stratégie EÚ pre vytváranie zásob](#) v roku 2025.

03 Rozpočet UCPM vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 predstavuje 3,7 mld. EUR. Zahŕňa pridelené rozpočtové prostriedky z viacročného finančného rámca vo výške 1,6 mld. EUR a dodatočnú dočasnú alokáciu z nástroja NextGenerationEU vo výške 2 mld. EUR poskytnutú na riešenie potrieb obnovy EÚ a jej členských štátov po pandémie ochorenia COVID-19. Tieto sumy dopĺňajú príspevky zúčastnených štátov, ktoré nie sú členmi EÚ, na UCPM. V období 2021 – 2027 sú tieto príspevky vo výške 114 mil. EUR. Tri štvrtiny (2,9 mld. EUR) finančných prostriedkov UCPM na obdobie 2021 – 2027 boli pridelené na rescEU.

04 Komisia predložila [legislatívny návrh](#) nariadenia o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany a podpore EÚ v oblasti pripravenosti a reakcie na núdzové zdravotné situácie, ktoré nahradí súčasné [nariadenie z roku 2021](#). V novom viacročnom finančnom rámci na roky 2028 – 2034 má rozpočet výšku 10,7 mld. EUR a je teda omnoho vyšší ako súčasný. EDA uverejnil k tomuto návrhu [stanovisko](#).

05 V rámci tohto auditu sme preskúmali plánovanie a realizáciu projektov Komisie zameraných na rozvoj a vytváranie zásob rezervy rescEU, ako aj ich nasadenie. Posudzovali sme, či:

- Komisia posúdila potreby a nedostatky na úrovni EÚ a či výzvy na predkladanie návrhov vypracovala v súlade so zistenými potrebami,
- projekty financované z rescEU boli realizované účinne vrátane údržby zariadení po tom, ako boli nadobudnuté,
- rezerva rescEU bola použitá na účinné riešenie žiadostí o pomoc pri katastrofách a či sa používala ako posledná možnosť v súlade s pôvodným zámerom. Preskúmali sme aj to, či boli rozhodnutia nereagovať na žiadosti o aktiváciu odôvodnené.

06 Audit sa týkal výziev na predkladanie návrhov, financovaných projektov a opatrení reakcie rescEU v rokoch 2022 až 2024, ktoré riadilo Generálne riaditeľstvo pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ. Vykonalí sme aj audit Úradu pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie, a to v súvislosti s dvomi výzvami a tromi projektmi vybranými do vzorky v oblasti zdravotníckych a chemických, biologických, rádiologických a jadrových protipatrení.

- 07** Tento audit sme vykonali z dôvodu významu civilnej ochrany – a v poslednom čase aj významu pripravenosti všeobecne – v kontexte zvyšujúcich sa rizík (bod **02**). Správa poskytuje tvorcom politík a verejnosti nezávislé posúdenie toho, ako rezerva rescEU v rámci UCPM prispieva k civilnej ochrane EÚ. Identifikujeme v nej nedostatky a navrhujeme odporúčania na zlepšenie, ktoré môžu prispieť k prebiehajúcemu legislatívnemu procesu týkajúcemu sa nového nástroja UCPM na obdobie 2028 – 2034. Ďalšie súvislosti a podrobnosti o rozsahu auditu a audítorskom prístupe uvádzame v *prílohe I*.

Čo sme zistili a čo odporúčame

- 08** Celkovo sme dospeli k záveru, že rezerva rescEU v rámci UCPM významne prispela k európskej civilnej ochrane, a to nákupom a prenájmom rôznych kapacít rescEU, ako aj ich nasadením, keď to bolo potrebné v prípade krízy. Nedostatky v plánovaní výziev na predkladanie návrhov však komplikovali realizáciu a udržateľnosť projektov. V niektorých prípadoch boli postupy pri žiadostiach o úhradu nákladov na akcie nasadenia ťažkopádne.
- 09** Zistili sme, že Komisia poskytovala kapacity rescEU väčšinou v súlade so zistenými potrebami a že výzvy na predkladanie návrhov vybrané do vzorky boli pripravené na základe analýz nedostatkov na úrovni EÚ vykonaných pred zavedením rescEU. Vyskytli sa však prípady, keď Komisia nemala k dispozícii informácie o potrebách členských štátov týkajúcich sa kapacít: tieto informácie niekedy spadali do oblasti národnej bezpečnosti, a preto boli dôverné. Výška finančných prostriedkov pridelených na výzvy na predkladanie návrhov nevychádzala vždy priamo z posúdenia potrieb. Plánovanie niektorých výziev na prekladanie návrhov okrem toho komplikoval obmedzený časový rámec na využitie finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU. Pozri body **14 – 28**.

Odporúčanie 1

Zlepšiť pridelovanie finančných prostriedkov na základe potrieb

Pri plánovaní nových kapacít rescEU by Komisia mala prideliť finančné prostriedky len na tie kapacity, o ktorých má dostatočné informácie od členských štátov o tom, že budú riešiť nedostatky na úrovni EÚ.

Cieľový dátum vykonania: koniec roka 2028

- 10** Komisia a členské štáty pri budovaní spoločnej strategickej rezervy EÚ nie vždy využili synergie. Napríklad výzvy na predkladanie návrhov majú charakter súťažného konania, čo žiadateľov prirodzene povzbudzovalo k tomu, aby navzájom súťažili o financovanie. Dokumenty k výzvam neobsahovali osobitné ustanovenia, ktoré by členským štátom oznamovali, že majú možnosť robiť spoločné nákupy. Hoci boli snahy o spoločný nákup rezerv rescEU, zistili sme, že výsledky priniesli len v jednom prípade, a to prostredníctvom rámcovej dohody. Pozri body 29 – 34.

Odporúčanie 2

Podporovať synergie v procese financovania opatrení na podporu rezervy rescEU

V záujme dosiahnutia lepších cien, skorších dodacích lehôt a lepšej interoperability niektorých zariadení by Komisia mala:

- a) koncipovať výzvy na predkladanie návrhov tak, aby podporovali spoluprácu medzi členskými štátmi, ak je to relevantné, napríklad spoločným podávaním žiadostí;
- b) ak je to možné, rozvíjať kapacity EÚ prostredníctvom spoločného obstarávania zo strany Komisie a členských štátov.

Cieľový dátum vykonania: koniec roka 2028

- 11** Dospeli sme k záveru, že kapacity rescEU boli počas trvania projektov vo väčšine prípadov obstarané a udržiavané primerane a v súlade s požiadavkami výziev. Oneskorenia pri obstarávaní niektorých kapacít však spôsobili, že neboli k dispozícii včas. V prípade grantov financovaných z nástroja NextGenerationEU Komisia vo výzvach na predkladanie návrhov nepredpokladala udržateľnosť po dátume ukončenia projektov. Vo všetkých projektoch sa s udržiavaním zásob počítalo len dovtedy, kým budú dostupné finančné prostriedky z nástroja NextGenerationEU, a následná údržba sa v tejto fáze neriešila. Až v roku 2025 Komisia oslovila členské štáty s cieľom posúdiť potreby údržby po dátume ukončenia projektov a zabezpečiť realizáciu projektov NextGenerationEU po septembri 2026 až do decembra 2028.

- 12** Zistili sme tiež, že Komisia zahrnula do dvoch výziev na predkladanie návrhov aspekt zabezpečenia dodávok niektorých kapacít ako hlavnú zásadu a že ich poskytnutie bolo otvorené európskym i mimoeurópskym dodávateľom. A zaznamenali sme aj to, že Komisia začala preskúmať prístupy k zlepšeniu riadenia mechanizmov vytvárania zásob z hľadiska riadenia nákladov aj pripravenosti na nasadenie, tieto prístupy však ešte neboli zavedené do praxe. Pozri body 35 – 58.

Odporúčanie 3

Zlepšiť udržateľnosť projektov rescEU

Komisia by mala v spolupráci s členskými štátmi:

- a) napláňovať udržiavanie zásob rescEU počas ich celej prevádzkovej životnosti;
- b) posúdiť spôsoby posilnenia bezpečnosti dodávok podporou obstarávania od európskych výrobcov;
- c) zlepšiť efektívnosť riadenia súčasných a budúcich mechanizmov vytvárania zásob.

Cieľový dátum vykonania: koniec roka 2028

- 13** Zistili sme, že rezerva rescEU účinne reagovala na žiadosti o pomoc a preukázala sa jej schopnosť rýchlo sa prispôbiť novým núdzovým situáciám nad rámec tradičnej civilnej ochrany. Dospeli sme však aj k záveru, že požiadavka žiadať o úhradu jednotlivých grantov na reakciu samostatne bola pre vnútroštátne orgány ťažkopádna. A napokon sme zistili aj to, že dôvody uvedené v rozhodnutiach nerealizovať opatrenia reakcie rescEU boli opodstatnené. Pozri body 59 – 74.

Odporúčanie 4

Zefektívniť úhradu nákladov na opatrenia reakcie

S cieľom zmierniť administratívnu záťaž súvisiacu s úhradou nákladov na opatrenia reakcie by Komisia mala zjednodušiť administratívne postupy, napríklad využívať granty, z ktorých by sa financovalo viac opatrení.

Cieľový dátum vykonania: koniec roka 2027

Bližší pohľad na naše pripomienky

Výzvy na predkladanie návrhov boli väčšinou v súlade s potrebami, ale obmedzený čas na využitie finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU komplikoval ich plánovanie

- 14** V roku 2019 bol rezerva rescEU zahrnutá prostredníctvom právneho predpisu EÚ¹ do mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM). Myšlienka vytvorenia strategickej rezervy európskych kapacít a zásob v oblasti reakcie na katastrofy, ktorú v plnej miere financuje EÚ prostredníctvom grantov, sa prvýkrát zrodila po prírodných požiaroch, ktoré postihli veľké oblasti Európy v roku 2017. Pôvodným zámerom bolo vytvorenie flotily hasičských lietadiel a vrtuľníkov, na čo bola rezerva rescEU spočiatku aj zameraná. Jej pôsobnosť bola však následne rozšírená tak, aby zahŕňala aj iné druhy núdzových situácií, najmä v reakcii na krízy vyvolané pandémiou ochorenia COVID-19 a útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine. V dôsledku toho sa rezerva rescEU postupne vyvíjala a zahŕňa už aj ďalšie kapacity. Patria medzi ne poľné nemocnice, dopravné prostriedky, zariadenia na výrobu energie a núdzové ubytovanie, zdravotnícky materiál a zariadenia na reakciu na chemické, biologické, rádiologické a jadrové (CBRN) núdzové situácie ([príloha I](#)).

¹ Rozhodnutie (EÚ) 2019/420, ktorým sa aktualizovalo rozhodnutie (EÚ) č. 1313/2013.

- 15** Na obdobie 2021 – 2027 bolo na kapacity rescEU vyčlenených približne 844 mil. EUR z rozpočtu viacročného finančného rámca (VFR) určeného pre UCPM. Finančné prostriedky na rezervu rescEU sa v rokoch 2022 a 2023 výrazne zvýšili, pretože na ňu bola z nástroja NextGenerationEU (NGEU) pridelená suma vo výške 2 039 mil. EUR. Kapacity rescEU sa väčšinou obstarávali na základe výziev na predkladanie návrhov vyhlásených Generálnym riaditeľstvom Komisie pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ (GR ECHO) a adresovaných členským štátom EÚ i štátom mimo EÚ², ktoré sú zapojené do UCPM.
- 16** V rámci našej audítorskej práce sme vybrali vzorku šiestich výziev na predkladanie návrhov z 15, ktoré boli vyhlásené v rokoch 2022 až 2024. Z celkovej sumy na toto obdobie vo výške 2,2 mld. EUR predstavovali takmer 1,8 mld. EUR ([príloha II, tabuľka](#)). Výzvy sa týkali obstarávania, rozvoja a údržby kapacít rescEU v oblasti leteckého hasenia lesných požiarov (AFFF), zdravotníckych a CBRN kapacít, núdzovej leteckej dopravy a logistiky a mobilného núdzového ubytovania pre obyvateľstvo postihnuté katastrofou.
- 17** Posudzovali sme, či zriadenie rezervy rescEU vychádzalo z posúdenia potrieb. Takisto sme preskúmali, či bolo šesť výziev na predkladanie návrhov v našej vzorke dobre pripravených: či boli založené na aktuálnej komplexnej analýze nedostatkov, v ktorej sa zohľadňujú potrebné kapacity, požiadavky na kvantitu a kvalitu, geografické rozloženie a odhadované náklady. A napokon sme preskúmali aj to, či žiadosť, ktorá bola úspešná, spĺňala rôzne požiadavky stanovené Komisiou.

Výzvy na predkladanie návrhov sa pripravovali na základe analýz nedostatkov, ale v niektorých prípadoch neboli k dispozícii informácie o potrebách členských štátov

- 18** S cieľom získať informácie, ktoré by sa využili ako podklad pri vytváraní rezervy rescEU, Komisia vypracovala [hodnotiacu štúdiu definícií, nedostatkov a nákladov na kapacity reakcie](#) v rámci UCPM. Záverečná správa uverejnená v roku 2019 obsahovala komplexný prehľad nedostatkov a poskytla tieto informácie:
- a) preskúmanie a nové vymedzenie existujúcich kapacít reakcie;
 - b) analýzu nákladov;
 - c) analýzu nedostatkov kapacít založenú na riziku;
 - d) revidované ciele v oblasti kapacít.

² Albánsko, Bosna a Hercegovina, Island, Moldavsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko, Nórsko, Srbsko, Turecko a Ukrajina.

- 19** Zistili sme, že táto štúdia mala veľký vplyv na legislatívny rámec³, pretože sa do oblasti pôsobnosti rescEU v jej dôsledku zahrnuli kapacity CBRN, dočasné núdzové ubytovanie a dopravné a logistické kapacity a stanovili sa súvisiace požiadavky na kvalitu.
- 20** O konkrétnych potrebách v jednotlivých tematických oblastiach (ako CBRN a dočasné núdzové ubytovanie) sa diskutovalo v expertných pracovných tímoch, ktoré zorganizovala Komisia a ktoré zahŕňali zástupcov zo všetkých členských štátov EÚ i zo zúčastnených štátov, ktoré nie sú členmi EÚ. Všetky výzvy na predkladanie návrhov, ktoré sme vybrali do vzorky, zahŕňali potreby identifikované v analýze nedostatkov kapacít v štúdii z roku 2019, výsledky diskusií expertných pracovných tímov alebo oba. Dve výzvy na predkladanie návrhov týkajúce sa leteckého hasenia lesných požiarov boli príkladom, keď bola najprv vykonaná hĺbková analýza potrieb pre tento typ kapacít (**rámček 1**).

Rámček 1

Výzvy na predkladanie návrhov týkajúcich sa kapacít na letecké hasenie lesných požiarov boli založené na analýze nedostatkov

Pri výzve na predkladanie návrhov týkajúcich sa kapacít na letecké hasenie lesných požiarov z roku 2022 vychádzala Komisia z práce pracovného tímu pre túto oblasť v rámci rescEU, ktorú uskutočnil v rokoch 2019 a 2020. Tento pracovný tím pozostával zo zástupcov Komisie a kvalifikovaných národných expertov na riadenie vnútroštátnych flotíl na letecké hasenie lesných požiarov z členských štátov EÚ a zo zúčastnených štátov mimo EÚ.

Na zasadnutiach pracovného tímu sa Komisia a národní experti dohodli na geografickom rozložení kapacít rescEU s cieľom prispôbiť tieto kapacity regionálnym potrebám.

Pokiaľ ide o južnú Európu, Komisia a národní experti sa zhodli na potrebe obstaráť šesť modulov pre letecké hasenie lesných požiarov (z ktorých mal každý zahŕňať dve stredne veľké obojživelné lietadlá) a odporučili, aby sa päť z nich umiestnilo v Grécku, Španielsku, vo Francúzsku, v Chorvátsku a Taliansku. Šiesty modul mohol byť umiestnený buď v Portugalsku, alebo na Cypre.

Na nasledujúcich zasadnutiach sa Komisia a národní experti dohodli na technických špecifikáciách lietadiel a posúdili predpokladané náklady na každú kapacitu.

³ Na základe štúdie sa prijali zmeny vykonávacieho rozhodnutia (EÚ) 2019/570 o kapacitách rescEU, a to v podobe vykonávacích rozhodnutí (EÚ) 2021/88, 2022/288 a 2022/461.

- 21** V osobitnom prípade CBRN sa v analýze nedostatkov z roku 2019 poukázalo na to, že by bolo lepšie, keby sa kapacity reakcie na hrozby v oblasti CBRN vzhľadom na ich nákladnosť rozvíjali na úrovni EÚ. V analýze sa však neuvádzal úplný rozsah nedostatkov kapacít, pretože niektoré z týchto informácií boli utajené z dôvodu národnej bezpečnosti. Komisia preto nemala jasný prehľad o existujúcich kapacitách v členských štátoch. Komisia musela pri svojej analýze vychádzať z rizík identifikovaných pri diskusiách expertných pracovných tímov a z analýzy zdravotných hrozieb vypracovanej Úradom Komisie pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA). Tieto zdroje boli hlavným základom pri koncipovaní výziev pre kapacity CBRN v roku 2022 a zdravotnícke kapacity CBRN v roku 2023.
- 22** Analýza nedostatkov z roku 2019 bola limitovaná aj tým, že vychádzala z vnútroštátnych posúdení rizík, ktoré neobsahovali jednotnú úroveň informácií. Podľa záverečnej správy (bod 18) nebol k dispozícii úplný prístup k podrobným predpokladom scenárov, z ktorých tieto posúdenia vychádzali, ani k plánovaným preventívnym a zmierňujúcim opatreniam.

Potreba vyčerpať za obmedzený čas finančné prostriedky z nástroja NextGenerationEU komplikovala plánovanie niektorých výziev

- 23** V rokoch 2022 – 2024 sa kapacity rescEU financovali buď z rozpočtu VFR, alebo z finančných prostriedkov nástroja NGEU. Finančné prostriedky VFR sa majú viazať do konca roka 2027⁴, zatiaľ čo finančné prostriedky NGEU (*rámček v prílohe I*) sa mali viazať do konca roka 2023 a vyplatiť do konca roka 2026⁵ a projekty musia byť podľa dohôd o grante zrealizované do septembra 2026.
- 24** Obe výzvy na nákup alebo dočasný prenájom kapacít na letecké hasenie lesných požiarov v našej vzorke boli financované z rozpočtu UCPM v rámci VFR. Naproti tomu výzvy týkajúce sa CBRN, núdzového ubytovania a dopravy a logistiky boli financované z nástroja NGEU. Výzvy týkajúce sa kapacít v oblasti CBRN boli financované z príspevku úradu HERA na UCPM prostredníctvom dohody o spoločnom delegovaní, na základe ktorej dostalo GR ECHO v roku 2022 viazané rozpočtové prostriedky vo výške 580,5 mil. EUR a v roku 2023 vo výške 685,5 mil. EUR na rozvoj zásob zdravotníckeho materiálu na reakciu na núdzové situácie v oblasti CBRN.

⁴ Článok 114 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

⁵ Článok 3 ods. 4 a 9 nariadenia Rady 2020/2094.

- 25** Hoci sa riziká a nedostatky identifikované v posúdení nedostatkov z roku 2019 alebo počas diskusií expertných pracovných tímov zohľadnili vo všetkých výzvach na predkladanie návrhov zaradených do vzorky, zistili sme, že v dvoch prípadoch nebol na ich dôkladnú prípravu dostatok času. Napríklad v čase výzvy na predkladanie návrhov týkajúcich sa kapacít v oblasti CBRN z roku 2022 Komisia v internom dokumente poukázala na časový tlak pri viazaní finančných prostriedkov NGEU. Zdôraznila, že nariadenie o NGEU obsahuje požiadavku prijať právne záväzky vo výške 60 % finančných prostriedkov NGEU, čo by predstavovalo takmer 1,2 mld. EUR do konca roka 2022 a vyžadovalo si rýchlu dohodu a rýchly postup. Tento dokument potvrdil náš záver, že výzva z roku 2022 bola zameraná na čerpanie finančných prostriedkov z nástroja NGEU, ktoré boli náhle k dispozícii. Uchádzači, ktorí v roku 2022 zareagovali na výzvu na predkladanie návrhov týkajúcich sa kapacít CBRN, v skutočnosti navrhli projekty s omnoho nižším rozpočtom, ako bolo dostupné finančné krytie v rámci výzvy. V reakcii na to a v kontexte vojny Ruska proti Ukrajine Komisia po porade s členskými štátmi EÚ a so zúčastnenými štátmi mimo EÚ navrhla, aby uchádzači výrazne zvýšili svoje projektové rozpočty. Jeden žiadateľ preto zvýšil svoj rozpočet na projekt o 86 mil. EUR (55 %) a druhý o 63 mil. EUR (113 %), aby vzhľadom na meniace sa riziká súvisiace s vojnou Ruska proti Ukrajine obstarali viac vybavenia.
- 26** V roku 2022 Komisia uverejnila výzvu na predkladanie návrhov v oblasti dopravy a logistiky. Žiadosti predložili len dva členské štáty, pričom jedna z nich bola neskôr stiahnutá. V druhom prípade bolo na objasnenie potrieb vymedzených vo výzve potrebných niekoľko kôl otázok a odpovedí. Zmeny pôvodného návrhu navyše viedli k päťnásobnému zvýšeniu pôvodného rozpočtu, z 27 mil. EUR na takmer 136 mil. EUR, pretože prvá verzia návrhu obsahovala o jedno lietadlo menej (dve lietadlá namiesto troch v konečnom návrhu) a nezahŕňala náklady na hodiny letového času.
- 27** Jediný vybraný návrh úplne nespĺňal všetky požiadavky výzvy ([rámcček 2](#)). Hoci mal príslušný členský štát dostatočné skúsenosti s projektmi porovnateľnej veľkosti, nemal predchádzajúce skúsenosti s projektmi zahŕňajúcimi poskytovanie leteckých dopravných služieb rýchlej reakcie v núdzových situáciách, čo bol nový druh kapacity. Uchádzač to však považoval za príležitosť doplniť svoju činnosť v oblasti vytvárania zásob o dopravu a logistiku. Vo fáze vyhodnocovania návrhu Komisia identifikovala riziko, že schopnosť žiadateľa riadiť projekt bude oslabená nedostatkom zamestnancov, nespochybnila však harmonogram, ktorý sa neskôr, keď projekt začal vážne meškať, ukázal byť príliš ambiciózny ([rámcček 5](#)).

Rámček 2

Požiadavky výzvy na predkladanie návrhov v oblasti dopravy a logistiky

Vo výzve na predkladanie návrhov v oblasti dopravy a logistiky sa vyžadovalo, aby mali žiadatelia dve viacúčelové lietadlá a jedno zdravotnícke evakuačné lietadlo, ak tieto viacúčelové lietadlá nespĺňali kritériá zdravotníckej evakuácie (ako je schopnosť prepraviť aspoň štyri jednotky intenzívnej starostlivosti alebo 24 nosidiel) v súlade s [vykonávacím rozhodnutím 2019/570](#).

Vo výzve sa pre uchádzačov stanovovali aj ďalšie podmienky:

- schopnosť zabezpečiť prevádzku cez deň aj v noci,
- v prípade potreby schopnosť fungovať v náročných podmienkach, napríklad v blízkosti vojnovnej zóny,
- schopnosť poskytovať logistickú podporu, ako je nakladanie a vykladanie materiálu,
- schopnosť prepravovať osobitný tovar a zaobchádzať s ním v súlade s medzinárodnými normami.

Vybraný uchádzač tieto dodatočné požiadavky úplne nespĺňal. Hoci ponúkané lietadlá dokázali fungovať cez deň aj v noci, mali obmedzenia, pokiaľ ide o prevádzku v náročných podmienkach (vzhľadom na typ motora navrhovaných lietadiel), nakladanie a vykladanie materiálu (pretože by potrebovali logistickú podporu na zemi) a prepravu niektorých modulov, ako sú vozidlá na hasenie lesných požiarov.

28 Preskúmali sme výzvu na predkladanie návrhov na poskytnutie núdzového ubytovania, ktorú sme považovali za dobre pripravenú napriek časovým obmedzeniam pri čerpaní finančných prostriedkov z nástroja NGEU. Zistili sme, že v dokumente k výzve sa od členských štátov výslovne nevyžadovalo, aby navrhli konkrétny typ núdzového ubytovania, aby sa zabránilo neúmyselnej diskriminácii uchádzačov. Komisia stanovila minimálny súbor prvkov, ktoré mali byť doplnené o konkrétne riešenia navrhnuté členskými štátmi, čo im umožnilo využiť vlastné skúsenosti, ako aj inovácie z priemyslu. Zistili sme, že tento prístup priniesol pozitívne výsledky. Dôvodom bolo, že Komisia mohla vybrať na financovanie rôzne projekty vrátane takých, v rámci ktorých sa poskytli dva typy núdzového ubytovania: prístrešky určené na krátkodobé alebo strednodobé využitie, ktoré sa ľahko prepravujú a inštalujú, i komplexnejšie ubytovacie zariadenia, ktoré sú lepším strednodobým riešením.

Komisia a členské štáty pri budovaní spoločnej strategickej rezervy EÚ nevyužili vždy synergie

- 29** Všetky kapacity rezervy rescEU sú umiestnené v členských štátoch a zúčastnených štátoch mimo EÚ, ktoré sú ochotné reagovať na výzvy Komisie na predkladanie návrhov. Komisia a členské štáty sú povinné zabezpečiť⁶ primerané geografické rozmiestnenie kapacít rescEU. Pri posudzovaní výziev na predkladanie návrhov zaradených do vzorky sme zistili, že geografické rozloženie kapacít rescEU v EÚ a v zúčastnených štátoch mimo EÚ závisí od toho, či sú členské štáty a zúčastnené štáty ochotné zapojiť sa do týchto projektov.
- 30** V záverečnej správe z roku 2019 o [hodnotiacej štúdii definícií, nedostatkov a nákladov na kapacity reakcie v rámci UCPM](#) sa analyzujú faktory relevantné pre spoločné obstarávanie a skladovanie kapacít, ktoré sa majú zohľadniť vo fáze nadobudnutia. V žiadnej z výziev na predkladanie návrhov zaradených do vzorky sa však tieto faktory nespomínali. Dokumenty k výzvam neobsahovali osobitné ustanovenia, ktoré dávali členským štátom možnosť robiť spoločné nákupy (napr. zvyhodnenie návrhov od konzorcií).
- 31** Prijímateľ v rámci jedného projektu vo vzorke potvrdil, že Komisia na zasadnutiach expertného pracovného tímu poskytla informácie o možnosti zvoliť spoločný nákup. Charakter systému výziev na predkladanie návrhov však prirodzene povzbudzoval žiadateľov k tomu, aby medzi sebou súťažili o získanie financovania. Iný prijímateľ sa pri vypracúvaní svojho návrhu projektu pokúsil kontaktovať iné členské štáty, ale nedostal žiadnu odpoveď.
- 32** V prípade jedného projektu v rámci jednej z výziev vybraných do vzorky úrad HERA sprostredkoval obstaranie položky na základe rámcovej dohody pre 14 členských štátov EÚ a zúčastnených štátov mimo EÚ. Prijímateľ v rámci tohto projektu považoval túto príležitosť za pozitívnu, keďže sám musel v krátkom čase obstaráť veľké množstvá iných položiek bez pomoci rámcovej dohody.
- 33** V inom prípade sa Komisia pokúsila sprostredkovať spoločný postup verejného obstarávania medzi šiestimi členskými štátmi, ktoré dostali finančné prostriedky na obstaranie kapacít na letecké hasenie lesných požiarov. Komisia však v roku 2021 na základe svojej vtedajšej interpretácie nepovažovala priame obstaranie vybavenia v mene členských štátov za právne možné, ak by sama nevlastnila aspoň časť toho, čo sa malo nakúpiť. Po revízii [nariadenia o rozpočtových pravidlách](#)⁷ v novembri 2024 sa priame obstarávanie Komisiou v mene členských štátov stalo v takýchto prípadoch možným.

⁶ Článok 12 ods. 1 [rozhodnutia č. 1313/2013](#).

⁷ Článok 168.

- 34** Komisia bola podľa nás najvhodnejším orgánom na zaistenie komplementárnosti s inými európskymi kapacitami pri posudzovaní návrhov projektov uchádzačov. Komplementárnosť s existujúcimi zásobami EÚ bola jedným z čiastkových kritérií hodnotenia relevantnosti projektov vo vybraných výzvach na predkladanie návrhov týkajúcich sa kapacít CBRN. V prípade výzvy na predkladanie návrhov z roku 2022 Komisia hodnotila toto čiastkové kritérium len z hľadiska interoperability, ktorá je len jedným z aspektov komplementárnosti. Tento postup sa zlepšil pri výzve na prekladanie návrhov v tej istej oblasti v roku 2023. Komplementárnosť bola do výzvy zahrnutá ako čiastkové kritérium a Komisia ju posudzovala vo svojej hodnotiacej správe.

Komisia sa vo fáze plánovania nezaoberala udržateľnosťou po skončení projektov financovaných z nástroja NextGenerationEU

- 35** Štyri zo šiestich výziev na predkladanie návrhov vo vzorke boli vypracované so štandardným časovým rámcom na využitie finančných prostriedkov z nástroja NGEU, čo obmedzilo strednodobé plánovanie aktív obstarávaných pomocou rôznych grantov. Uchádzači o podporu na projekt boli povinní informovať, čo sa bude diať s nadobudnutými aktívami, vrátane údržby, do konca projektu v septembri 2026. Jeden uchádzač vyjadril znepokojenie v súvislosti s udržateľnosťou kapacít už vo fáze návrhu projektu v roku 2022, ale táto záležitosť sa v tejto fáze neriešila. Dve výzvy týkajúce sa kapacít na letecké hasenie lesných požiarov neboli viazané týmto obmedzením, pretože sa financovali z rozpočtu UCPM v rámci VFR.
- 36** Pokiaľ ide o dve výzvy na zaistenie kapacít CBRN, uchádzači o podporu na projekty vypracovali plány týkajúce sa služieb údržby zásob až do konca projektov. Len jeden z návrhov projektov financovaných z NGEU obsahoval ustanovenia o tom, čo sa stane s aktívami po skončení projektu. V tomto prípade prijímateľ v rámci projektu naplánoval aj možnosť zabezpečiť služby údržby aj na obdobie po ukončení projektu, a to tým, že do zmluvy zahrnul ustanovenie, ktoré umožňovalo jej predĺženie o jeden rok po dátume ukončenia projektu ([rámcik 3](#)).

Rámček 3

Plánovanie udržateľnosti po dátume ukončenia projektu

Podľa dohody o grante medzi Komisiou a príslušným členským štátom mal jeden prijímateľ v rámci projektu naplánovať, čo sa stane s nadobudnutými aktívami po skončení projektu. Týkalo sa to hlavne položiek, ktoré mali výrazne dlhšiu životnosť, ako bolo trvanie projektu (tri roky a deväť mesiacov), a recyklácie niektorých položiek zásob.

V zmluve, ktorá bola výsledkom jedného postupu obstarávania v oblasti CBRN zaradeného do vzorky, uzavrel prijímateľ z členského štátu s dodávateľom dohodu o údržbe na obdobie, ktoré presahovalo trvanie projektu, pretože životnosť niektorých položiek zásob mala výrazne prekročiť dátum ukončenia projektu. Do decembra 2025 však nebola uzavretá zmluva o údržbe po septembri 2026, pretože Komisia neposkytla informácie o tom, či by sa trvanie grantu mohlo predĺžiť aj na obdobie po septembri 2026. Keďže však prijímateľ zahrnul údržbu do zmluvy, mohol by uzatvárať zmluvy o údržbe aj po septembri 2026, ak by sa trvanie projektu predĺžilo.

- 37** Do konca roka 2025 Komisia neposkytla vnútroštátnym orgánom žiadne informácie o plánovaní udržateľnosti od konca roka 2026 do začiatku budúceho VFR v roku 2028. V decembri 2025 Komisia informovala členské štáty, že bola udelená výnimka na predĺženie obdobia realizácie projektov do 31. decembra 2028. Do marca 2026 však otázka potrebného financovania na údržbu zásob rezervy rescEU do nasledujúceho VFR ešte nebola vyriešená.

Nadobudnutie a údržba kapacít rezervy rescEU boli vo väčšine prípadov primerané, oneskorenia však ovplyvnili ich dostupnosť

- 38** Z celkového počtu 75 projektov financovaných na základe jednej zo šiestich vybraných výziev na prekladanie návrhov vyhlásených v rokoch 2022 až 2024 (bod 16) sme vybrali vzorku siedmich projektov. Tieto projekty predstavovali 36 % celkových poskytnutých finančných prostriedkov (t. j. 800 mil. EUR z 2,2 mld. EUR). Do tejto vzorky sme pridali jeden projekt, ktorý bol zadaný priamo.
- 39** Projekty v našej vzorke zahŕňali nadobudnutie alebo prenájom hasičských kapacít (projekty 1 a 7), vytvorenie zásob a údržbu CBRN a zdravotníckeho materiálu (projekty 2, 3 a 6), zabezpečenie leteckej prepravy osôb a vybavenia (projekt 4), nákup mobilného núdzového ubytovania pre obyvateľstvo postihnuté katastrofou (projekt 5) a nákup núdzových zásob energie (projekt 8). V [rámčeku 4](#) je uvedených niekoľko príkladov rôznych typov projektov rescEU zaradených do vzorky. Úplný zoznam projektov uvádzame v [prílohe II](#).

Rámček 4

Príklady projektov rescEU zaradených do vzorky

Chemické, biologické, rádiologické a jadrové zásoby (projekty 2, 3 a 6)

Rezerva rescEU sa využívala na financovanie projektov zameraných na zvýšenie schopnosti EÚ reagovať na chemické, biologické, rádiologické a jadrové incidenty.

V rámci týchto projektov sa vytvárali zásoby na základe rôznych referenčných núdzových scenárov. Pri plánovaní sa zohľadňovala povaha a rozsah možných incidentov a predpokladané opatrenia reakcie v takýchto prípadoch.

Zásoby zahŕňajú zdravotnícke potreby, ochranné a dekontaminačné zariadenia a ďalšie položky, ktoré by mohli potrebovať špecialisti prvého zásahu alebo širšia populácia.

Zdroj: Záchranné cvičenie Rescue Borealis, 2025, ministerstvo vnútra, Fínsko.

Kapacity núdzového ubytovania rescEU: kontajnerové mestečka (projekt 5)

Rezerva rescEU sa použila aj na financovanie projektu zameraného na poskytnutie núdzového ubytovania pre rýchle nasadenie v teréne v núdzovej situácii, ako je veľké zemetrasenie. Núdzové ubytovanie má podobu kontajnerového mestečka s priestorom na bývanie, hygienu a sanitáciu, základnú lekársku starostlivosť, nádrže na vodu a generátory energie, každé pre 256 ľudí. Kapacita je flexibilná: kontajnerové moduly poskytujú v každom prípade cieľnú reakciu na potreby zasiahnutých krajín.

Zdroj: EDA.

Prechodná fáza rescEU – modul pre letecké hasenie lesných požiarov, ktorý je k dispozícii na reakciu v období požiarov (projekt 7)

Komisia organizuje každý rok výzvy na predkladanie návrhov na financovanie prenájmu lietadiel, ktoré sa počas obdobia lesných požiarov (15. júna až 31. októbra) majú dať k dispozícii pre rezervu rescEU. Projekt v našej vzorke zahŕňal jeden modul pre letecké hasenie lesných požiarov (pozostávajúci z dvoch stredne veľkých obojživelných lietadiel a ich posádok), ktorý dalo k dispozícii pre rezervu rescEU Taliansko. Tieto lietadlá sa môžu používať v iných krajinách, ktorých zdroje nie sú dostatočné na zvládnutie rozsiahlych lesných požiarov.

Zdroj: EDA.

- 40** Posudzovali sme, či členské štáty nakupovali alebo prenajímali kapacity rescEU účinne, i to, aká bola dostupnosť týchto kapacít v rôznych krajinách. Preskúmali sme aj to, ako sa kapacity udržiavali a riadili, keď už boli k dispozícii.

Aktíva pre projekty rescEU boli vo všeobecnosti obstarané v súlade s požiadavkami stanovenými vo výzvach a v dohodách o grante

- 41** V ôsmich projektoch, ktoré sme vybrali do vzorky, sa celkovo obstarali všetky kapacity uvedené v dohode o grante v súlade s požiadavkami výzvy a dohody o grante, alebo ich obstaranie napredovalo podľa plánu. Zistili sme, že vybrané zmluvy v projektoch boli v súlade s cenou, kvalitou a množstvami stanovenými v dohodách o grante a v súlade s prieskumom trhu vykonaným pred začatím postupu verejného obstarávania, s výnimkou jedného projektu. Tento projekt bol tiež predmetom [vyšetrovania Európskeho úradu pre boj proti podvodom \(OLAF\)](#).

- 42** Vo februári 2025 úrad OLAF odporučil vymáhať finančné prostriedky vo výške viac než 91 mil. EUR zo 114 mil. EUR, ktoré boli určené na nákup generátorov energie pre oblasti postihnuté nedostatkom elektriny v dôsledku vojny Ruska proti Ukrajine. Podľa úradu OLAF boli pri postupe verejného obstarávania porušené zásady transparentnosti, hospodárskej súťaže, rovnakého zaobchádzania a správneho finančného riadenia. Pri vyšetrovaní sa odhalilo nadhodnotenie cien, nedostatočná hospodárska súťaž a neoprávnené výhody poskytnuté niektorým dodávateľom. Komisia preto nariadila nezávislý audit systémov vnútornej kontroly príslušného orgánu členského štátu a toho, ako využíva finančné prostriedky, ktoré získal na základe iných dohôd o grante v rámci rescEU. Komisia plánuje tejto prípad sledovať aj v roku 2026 s cieľom uplatniť finančné opravy.
- 43** Hoci došlo k oneskoreniam (body 50 – 52), do novembra 2025 bola väčšina aktív v rámci projektov zaradených do vzorky k dispozícii, čo potvrdili aj naše kontroly na mieste, a pripravená na nasadenie po ich registrácii v spoločnom systéme komunikácie a poskytovania informácií v prípade núdzových situácií (CECIS). Systém CECIS je webová aplikácia na varovanie a oznamovanie, ktorá umožňuje výmenu informácií v reálnom čase medzi Koordináčnym centrom pre reakcie na núdzové situácie (ERCC) a 37 národnými kontaktnými miestami UCPM s nepretržitou prevádzkou v rámci orgánov civilnej ochrany alebo ministerstiev určených jednotlivými krajinami na koordináciu s ERCC. V prípade projektu, ktorý vyšetroval úrad OLAF, už aktíva uložené v skladoch nie sú k dispozícii na nasadenie z dôvodu prebiehajúcich vnútroštátnych vyšetrovaní.
- 44** Kapacity boli zaregistrované v systéme CECIS buď postupne, ako boli položky dodávané a uložené v skladoch, alebo v niektorých prípadoch, keď bol v skladoch zostavený celý modul na nasadenie. V roku 2025 Komisia zaviedla druhú verziu systému – CECIS 2.0. Tento modernizovaný systém zahŕňa zlepšenia, ktoré zmierňujú riziko chýb v dôsledku manuálnej registrácie aktív.
- 45** Hoci civilná ochrana patrí do právomoci členských štátov, prijímatelia dôrazne podporujú a vítajú aspekt solidarity a výmeny poznatkov pri príprave a reakcii na núdzové situácie⁸. V dohodách o grante sa vyžaduje, aby bolo logo rescEU viditeľné. Cieľom je upriamiť pozornosť na solidaritu EÚ v praxi. Počas našich audítorských návštev sme zistili, že logo bolo skutočne viditeľné na väčšine položiek, ktoré sme kontrolovali (*fotografia 1*), s výnimkou dvoch. V jednom prípade logo nebolo pripevnené na zabalených položkách uložených v sklade, ale plánovalo sa, že položky budú označené pri príprave na nasadenie v súlade so štandardnými prevádzkovými postupmi skladu. V ďalšom prípade neboli logom rescEU označené lietadlá na hasenie lesných požiarov.

⁸ Osobitný prieskum Eurobarometra, 511b, správa o civilnej ochrane EÚ, vedomostná sieť Únie v oblasti civilnej ochrany, 2021.

Fotografia 1 | Dočasné núdzové ubytovanie rescEU: logo EÚ na deke

Zdroj: EDA.

- 46** Zaznamenali sme, že civilná ochrana financovaná z prostriedkov EÚ sa odchyľuje od svojej tradičnej úlohy, ktorou je poskytovať podporu počas katastrof v členských štátoch a núdzových situácií v čase mieru a namiesto toho sa posúva k integrovanej úlohe v oblasti obrany štátov, bezpečnosti a verejného zdravia. Tento trend sa odráža v náraste kapacít rezervy rescEU od roku 2019, motivovaný pandémiou ochorenia COVID-19 a vojnou na Ukrajine. Pokiaľ ide o našu vzorku kontrolovaných projektov, potreba zabezpečiť dodávky bola síce zahrnutá do niektorých výziev na predkladanie návrhov ako hlavná zásada, no nákup rôznych druhov kapacít pre rezervu rescEU bol otvorený európskym i mimoeurópskym dodávateľom. Niektoré členské štáty vyjadrili v súvislosti s bezpečnosťou dodávok a strategickou autonómiou záujem preskúmať, či by EÚ mohla využiť svoju vyjednávaciu silu na uprednostnenie nákupu aktív vyrobených v Európe.
- 47** Napríklad v rámci projektu súvisiaceho s leteckým hasením lesných požiarov, v ktorom sa mali nakúpiť dve stredne veľké obojživelné lietadlá, uskutočnil členský štát prieskum trhu, ktorého výsledkom boli návrhy obstaráť modernizované verzie starších modelov alebo prototypy lietadiel, ktoré ešte neboli certifikované. Vzhľadom na nedostatok súčasných dodávateľov sa tento členský štát a päť ďalších spoločne rozhodli iniciovať rokovania s výrobcom z krajiny mimo EÚ, ktorý zastavil výrobu stredne veľkých obojživelných lietadiel, ktoré tieto štáty nadobudli v minulosti. Požiadali Komisiu o pomoc pri týchto rokovaniach, a to z dvoch dôvodov: po prvé preto, lebo na obnovenie výroby bolo potrebné objednať minimálne 20 lietadiel, a po druhé, na zaistenie konkurenčných cien a spoľahlivých záruk pre obstaranie lietadiel.

- 48** Proces rokovaní na úrovni EÚ trval viac ako dva roky. Následne bola v roku 2024 podpísaná konkrétna zmluva medzi členským štátom a dodávateľom, pričom dodanie lietadiel bolo naplánované na roky 2029 a 2030 – po skončení súčasného obdobia VFR. Zo spätného pohľadu zdĺhavé rokovania s dodávateľom vyvolali obavy členského štátu, či sa finančné prostriedky potrebné na obnovenie výroby hasičského lietadla v krajine mimo EÚ nemohli radšej použiť na podporu vývoja lietadla európskym výrobcom.

Vo väčšine projektov sa vyskytovali oneskorenia, ktoré ovplyvnili dostupnosť niektorých kapacít

- 49** V čase auditu prebiehalo sedem z ôsmich projektov vo vzorke. Šesť projektov sa malo zrealizovať do augusta alebo septembra 2026 a jeden do roku 2030.
- 50** Realizácia dvoch projektov prebehla podľa harmonogramu. V zostávajúcich šiestich projektoch meškalo plnenie niektorých míľnikov týkajúcich sa obstarávania kapacít rescEU. Zistili sme, že časový postup realizácie projektov bol často ovplyvnený zdĺhavými postupmi verejného obstarávania, napríklad prípravou zložitých technických špecifikácií a dostupnosťou výrobkov na trhu. V [rámcu 5](#) sa uvádza príklad projektu, ktorý sa výrazne oneskoril.

Rámček 5

Veľké oneskorenia pri uzatváraní zmluvy o leteckej doprave v rámci rescEU

Jeden projekt zahŕňal prenájom dvoch veľkých lietadiel na prepravu cestujúcich a nákladu, ako aj lietadlo na zdravotnícku evakuáciu a zaistenie zdravotníckeho tímu.

Keďže išlo o prvý projekt v oblasti dopravy a logistiky financovaný v rámci rescEU, a vzhľadom na jeho zložitosť, vyskytli sa problémy pri formulovaní technických špecifikácií. Ťažkosti nastali aj pri zabezpečovaní vnútroštátneho financovania časti projektu týkajúcej sa DPH. Tieto faktory prispeli k oneskoreniu o 27 mesiacov: míľnik týkajúci sa obstarania dvoch viacúčelových lietadiel, ktoré bolo naplánované na 5. mesiac, bol splnený v 32. mesiaci.

- 51** V projekte súvisiacom s núdzovým ubytovaním a v troch projektoch týkajúcich sa CBRN a zdravotníckeho materiálu sa položky podarilo úspešne obstaráť načas. Oneskorenia spôsobilo hlavne to, že niektoré položky, napríklad vakcíny, boli vypredané. Niektoré ďalšie položky, napríklad inovatívne ochranné odevy so samostatným vetracím systémom vyrobené pomocou špičkových technológií nebolo možné obstaráť na trhu v rámci dostupného rozpočtu.

- 52** Projekty financované z nástroja NGEU majú pevne stanovený časový rámec. Vzhľadom na pevne stanovený dátum ukončenia, ktorý z toho vyplýva, bolo preto obdobie medzi okamihom, keď boli všetky kapacity rescEU za každý financovaný projekt plne k dispozícii, a dátumom ukončenia projektu nevyhnutne krátke. Pri meškajúcich projektoch bolo toto obdobie ešte kratšie. S výnimkou jedného prípadu, neboli zásoby financované z grantov NGEU v našej vzorke v plnej miere naskladnené až do začiatku roka 2026, pričom dátum ukončenia projektov je september 2026.

Údržba zásob bola zaistená len do konca dostupnosti finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU

- 53** Projekty NGEU sa musia dokončiť do septembra 2026, pričom Komisia uhradí všetky záverečné platby do decembra 2026. Tento fakt ovplyvnil plánovanie všetkých projektov financovaných z NGEU v našej vzorke, pokiaľ ide o údržbu zásob po ich nadobudnutí. S údržbou sa vo všetkých týchto projektoch počítalo len do septembra 2026, s výnimkou jedného prípadu, ktorý od začiatku nezahrňal žiadny rozpočet na údržbu. V čase nášho auditu Komisia stále pracovala na riešení financovania údržby v týchto projektoch od 1. októbra 2026 do 31. decembra 2027, teda do konca súčasného VFR. V decembri 2025 Komisia informovala prijímateľov, že bola udelená výnimka, ktorá umožní predĺženie projektov (bod 37).
- 54** V prípade jedného projektu týkajúceho sa výzvy vyhlásenej v roku 2022, ktorý zahŕňal nákup zásob súvisiacich s CBRN, sa počas jeho realizácie zaznamenalo značne nedostatočné čerpanie. Komisia súhlasila s príslušným členským štátom, že rozdiel medzi plánovanými a skutočnými výdavkami by sa mohol využiť na obstaranie ďalších položiek zameraných na pomoc pri CBRN incidentoch. Domnievame sa však, že vynakladanie finančných prostriedkov na dodatočné kapacity v čase, keď sa blíži dátum ukončenia projektu, zhoršuje problém udržateľnosti zásob financovaných z NGEU po septembri 2026, na ktorý poukázali aj iní prijímatelia v rámci projektov (pozri [rámček 6](#)).

Rámček 6

Údržba zásob financovaných z nástroja NGEU môže byť nákladná

Po nadobudnutí je druhým najdôležitejším krokom údržba zásob v rezerve rescEU, aby sa zabezpečilo, že budú naďalej k dispozícii na nasadenie. To si vyžaduje riadne plánovanie. Kontinuita financovania má preto priamy vplyv na prevádzkovú životnosť zásob. Nedostatočná kontinuita ohrozuje finančné prostriedky investované do rozvoja kapacít rescEU a pripravenosť EÚ na krízy.

Podľa prijímateľa v rámci jedného projektu by si napríklad CBRN a zdravotnícke zásoby vyžadovali 10 mil. EUR na pokrytie absolútneho minima nákladov na skladovanie alebo až 68 mil. EUR na úplnú údržbu vrátane nahradenia položiek podliehajúcich skaze.

- 55** Veľké zásoby v skladoch si vyžadujú neustále monitorovanie, aby bolo zaručené, že sú stále pripravené na použitie. Je to dôležité v prípade výrobkov s dátumom expirácie, ako sú určité zdravotnícke výrobky, ako aj v prípade zariadení, ktorých batérie sa musia pravidelne nabíjať, či zariadení, ako sú spektrometre, ktorých kalibrácia sa musí pravidelne kontrolovať.
- 56** Údržba v skladoch – vrátane kontroly expirácie a nahrádzania určitých položiek – nebola vždy systematizovaná alebo automatizovaná. V jednom prípade sme zistili, že členský štát používal na sledovanie údržbových prác a aktualizácií jednoduchú tabuľku. V inom prípade nám nebol poskytnutý žiadny dôkaz o dokumentácii týkajúcej sa monitorovania údržbových prác.
- 57** Pri kontrolách na mieste sme zistili, že všetci prijímatelia boli pripravení dodržať 12-hodinovú lehotu na nasadenie kapacít rescEU. Štandardné operačné postupy skladovania, údržby a nasadenia, ktoré boli dôležitým výstupom projektov na zabezpečenie pripravenosti zásob, boli buď zavedené, alebo sa vypracúvali v súlade s dohodami o grante.
- 58** Zistili sme tiež, že Komisia a prijímatelia v rámci projektov zvažovali niekoľko možností, ako zlepšiť riadenie súčasných alebo budúcich mechanizmov vytvárania zásob, a to z hľadiska riadenia nákladov aj pripravenosti na nasadenie ([rámček 7](#)).

Rámček 7

Skúmanie prístupov k zlepšeniu efektívnosti zásob

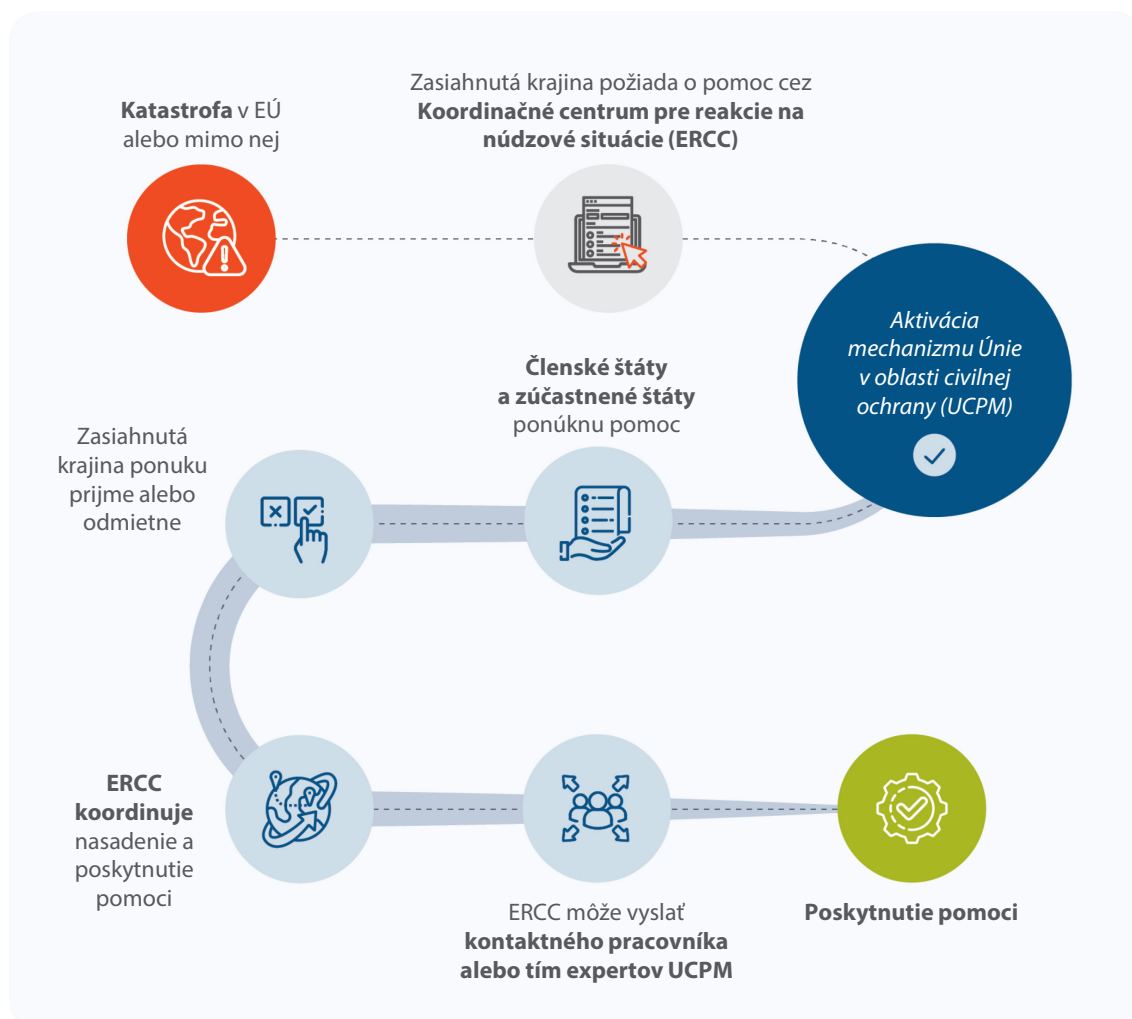
Vrátenie vybavenia rezervy rescEU s vysokou hodnotou – na základe predchádzajúcich skúseností v rámci UCPM jeden členský štát vyvíjal štandardizovaný systém na vrátenie položiek vysokej hodnoty po ich nasadení. Podľa tohto systému by bolo vrátenie položiek vysokej hodnoty do skladov po použití zväčša automatizované. Podmienky vrátenia by záviseli od stavu vybavenia a trvania nasadenia. Tento postup by umožnil častejšie využívanie vybavenia rescEU vysokej hodnoty počas celej jeho životnosti.

Virtuálne vytváranie zásob – Komisia a ten istý členský štát skúmali, či by niektoré položky nebolo možné kúpiť a uskladniť v priestoroch výrobcu namiesto toho, aby ich kúpili a uskladnili samotné členské štáty. Analýza nákladov a prínosov však ešte nebola vykonaná.

Nasadzovanie kapacít rezervy rescEU bolo účinné, ale súvisiace postupy úhrady nákladov sú niekedy ťažkopádne

- 59** Nasadenie kapacít rescEU prebieha v rámci mechanizmu UCPM. UCPM možno aktivovať, keď dôjde ku katastrofe v EÚ alebo mimo nej. Zasiahnutá krajina požiada o pomoc prostredníctvom ERCC, ktoré koordinuje reakciu UCPM a poskytovanie pomoci. ERCC je v neustálom kontakte s 37 kontaktnými miestami v členských štátoch EÚ a zúčastnených štátoch mimo EÚ. Hneď ako dostane žiadosť o pomoc, poskytne tieto informácie kontaktným miestam prostredníctvom spoločného informačného systému CECIS. Kontaktné miesta – orgány civilnej ochrany určené členským štátom EÚ alebo zúčastneným štátom mimo EÚ – analyzujú kapacity dostupné na vnútroštátnej úrovni a tieto informácie zašlú členským štátom EÚ a zúčastnenými štátom mimo EÚ.
- 60** Pomoc v rámci rezervy rescEU má formu sprístupnenia požadovaných kapacít, čo niekedy zahŕňa nasadenie expertov UCPM. Komisia podporuje poskytovanie pomoci úhradou dopravných a prevádzkových nákladov, ktoré vznikli členskému štátu EÚ alebo zúčastnenému štátu mimo EÚ, ktorý ponúkol pomoc (*ilustrácia 1*). Pokiaľ ide o koordináciu mimo EÚ, ERCC koordinuje činnosť s medzinárodnými partnermi – najmä s [Úradom OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí](#) – s cieľom zabrániť zdvojovaniu snáh a maximalizovať pridanú hodnotu. Sieť GR ECHO pôsobiaca na mieste umožňuje ERCC zvýšiť komplementárnosť civilnej ochrany a humanitárnej pomoci v krajinách mimo EÚ.

Ilustrácia 1 | Aktivácia mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany

Zdroj: EDA na základe informácií na webovej stránke o [mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany – civilná ochrana a operácie humanitárnej pomoci EÚ](#).

- 61** Preskúmali sme opatrenia reakcie (označované aj ako „nasadenie“), v rámci ktorých sa využili kapacity rezervy rescEU s cieľom posúdiť, či sa použili ako posledná možnosť v kritických situáciách, v ktorých sa ocitli členské štáty EÚ alebo zúčastnené štáty mimo EÚ, a či sa poskytli včas. Preskúmali sme aj administratívny postup podávania žiadostí o úhradu nákladov. Okrem toho sme posúdili aj dôvody uvedené v prípadoch, keď boli prijaté rozhodnutia nezareagovať na žiadosti o pomoc.
- 62** Naša vzorka zahŕňala deväť opatrení reakcie, ktoré predstavovali 23 % rozpočtovanej hodnoty všetkých opatrení v oblasti reakcie, pri ktorých boli v rokoch 2022 – 2024 nasadené kapacity rescEU. Šesť z deviatich opatrení sa týkalo poskytnutia kapacít na letecké hasenie lesných požiarov, z ktorých k piatim došlo v EÚ a jednému v zúčastnenom štáte. Zvyšné tri opatrenia spočívali v poskytnutí generátorov energie, potrebných z dôvodu vojny Ruska proti Ukrajine. Všetky tri opatrenia sa týkali zúčastnených štátov. Pozri aj [ilustráciu v prílohe II](#).

Nasadzovanie kapacít rezervy rescEU bolo účinné a rýchlo sa prispôsobilo novým núdzovým situáciám

- 63** Z nášho posúdenia nasadzovania kapacít vyplynulo, že išlo tak o reakcie na tradičné scenáre civilnej ochrany, ako je boj proti lesným požiarom, ako aj na scenáre, ktoré nepatrili do pôsobnosti tradičnej civilnej ochrany, ako je poskytovanie generátorov elektriny. Mechanizmus UCPM sa im rýchlo prispôobil.
- 64** V prípade šiestich opatrení reakcie týkajúcich sa leteckého hasenia lesných požiarov vo vzorke sa kapacity rescEU účinne využili na riešenie žiadostí o pomoc. V súlade s pôvodným zámerom sa využili ako posledná možnosť. ERCC požiadalo vysielajúce členské štáty, aby nasadili kapacity rescEU vo forme lietadiel a posádky, po tom, ako sa posúdila dostupnosť kapacít európskeho zoskupenia v oblasti civilnej ochrany (ECPP). Všetkých šesť opatrení reakcie sa navyše týkalo kritických situácií. V jednom prípade bola kritická situácia spôsobená nedostatkom hasičských lietadiel v prijímajúcej krajine.
- 65** Lehoty na nasadenie⁹ boli dodržané vo všetkých prípadoch. To znamená, že všetky nasadenia v prípade reakcie rýchleho zásahu sa uskutočnili do troch hodín a v prípade ostatných nasadení do 24 hodín. Príklad nasadenia hasičských kapacít rescEU je uvedený v [rámčeku 8](#).

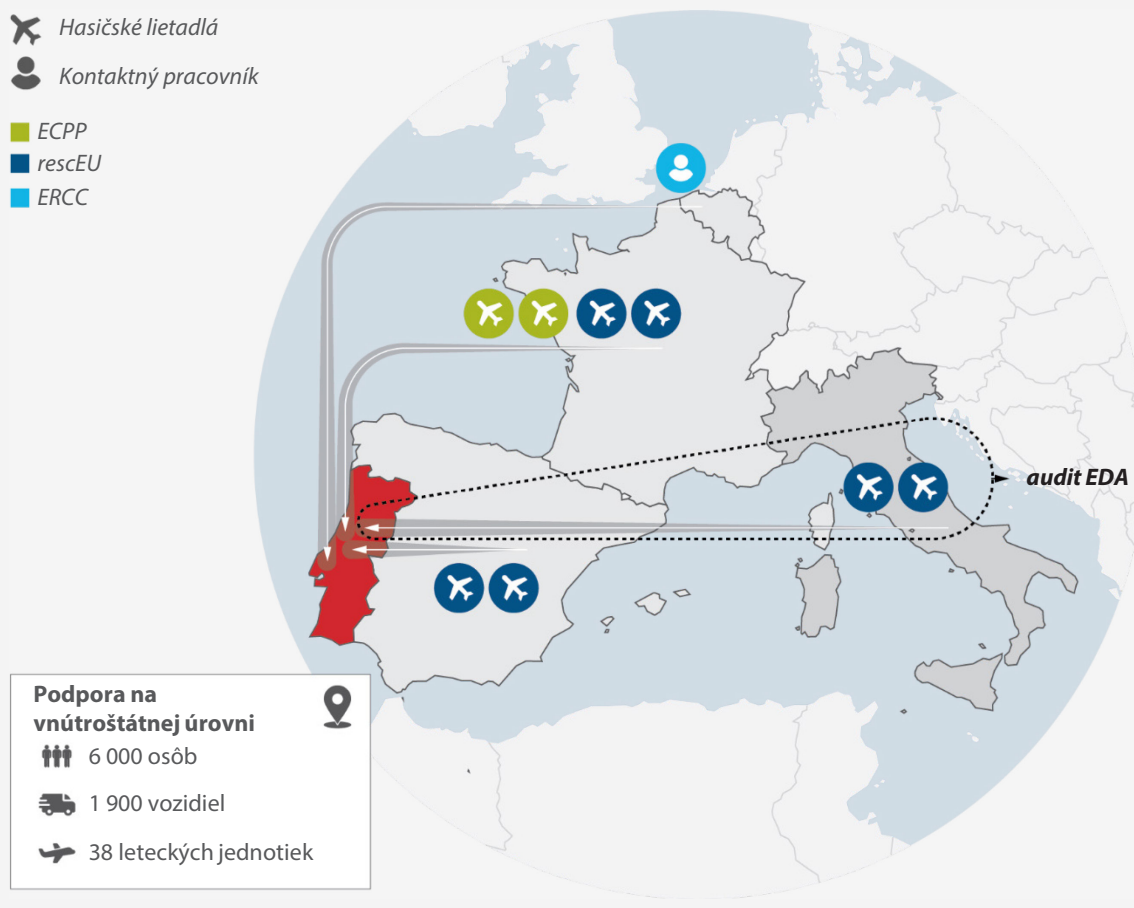
⁹ Vykonávacie rozhodnutie 2019/570 týkajúce sa UCPM.

Rámček 8

Nasadenie kapacít rescEU na hasenie lesných požiarov

15. septembra 2024 bolo severné a stredné Portugalsko vážne postihnuté niekoľkými prírodnými požiarmi, ktoré sa za približne dva dni rozšírili na asi 85 000 hektárov a za zhruba sedem dní na celkových 124 000 hektárov. Vnútroštátne orgány to primälo k tomu, aby vyhlásili najvyšší stav pohotovosti, pričom boli hlásené evakuácie, uzávierky ciest a značné škody.

V nadväznosti na žiadosť portugalských orgánov zo 16. septembra 2024 ERCC iniciovalo koordináciu reakcie UCPM s cieľom doplniť vnútroštátne kapacity, ktoré v čase vrcholu zahŕňali viac ako 6 000 osôb, 1 900 vozidiel a 38 leteckých jednotiek. V rámci UCPM sa zmobilizovalo osem stredne veľkých hasičských lietadiel z ECPP a rescEU, ktoré zahŕňali štyri lietadlá z Francúzska (dve z ECPP a dve z rescEU), dve lietadlá zo Španielska (rescEU) a dve lietadlá z Talianska (rescEU). ERCC vyslalo do Portugalska aj jedného kontaktného pracovníka na podporu úsilia v oblasti reakcie na vnútroštátnej úrovni.

Zdroj: EDA. Mapa: Eurostat.

- 66** V prípade troch opatrení reakcie vybraných do vzorky, ktoré sa týkali poskytnutia generátorov elektriny, v rámci ECPP takáto kategória súvisiaca s energiou neexistovala. Po zvážení *ad hoc* vnútroštátnych ponúk (spontánne ponuky vybavenia poskytnutého členskými štátmi) sa preto potreba takýchto kapacít musela riešiť prostredníctvom rezervy rescEU. Komisia dospela k záveru, že potreby boli oveľa väčšie, než by bolo možné pokryť týmito *ad hoc* ponukami pomoci, ktoré predložili členské štáty EÚ a zúčastnené štáty mimo EÚ, a preto sa rozhodla nasadiť kapacity rescEU.
- 67** V právnych predpisoch¹⁰ sa vyžaduje, aby sa kapacity v oblasti energie nasadili do 12 hodín. Táto lehota nebola v prípade troch opatrení zaradených do našej vzorky dodržaná, pretože Komisia dostala od postihnutej krajiny informáciu o prijatí ponuky, ale nie všetky logistické detaily potrebné na dodanie vybavenia.
- 68** Vo všetkých troch prípadoch boli odhady nákladov na opatrenia reakcie nadhodnotené. Konštatovali sme, že to nemalo vplyv na možnosť financovania iných opatrení reakcie, pretože na konci každého roka bol k dispozícii dostatočný rozpočet na akúkoľvek eventualitu.
- 69** V jednom z troch prípadov vo vzorke bolo potrebné rozdeliť žiadosť o 100 generátorov na dve opatrenia nasadenia, a to z dôvodu administratívnej chyby pri manuálnej registrácii kapacít v systéme CECIS, v dôsledku ktorej kapacity nezodpovedali tomu, čo bolo v skutočnosti uskladnené v skladoch prijímateľov v rámci projektu. Najprv bolo nasadených 97 generátorov. Druhé nasadenie zvyšných troch generátorov sa mohlo zrealizovať až po tom, ako sa v systéme CECIS opravila registrácia. Druhá zásielka sa preto v porovnaní s prvou oneskorila o dva týždne.

¹⁰ Príloha k vykonávaciemu rozhodnutiu 2019/570 o UCPM.

Administratívna záťaž niekedy spôsobila oneskorenia pri žiadaní o úhradu nákladov

- 70** Z mechanizmu UCPM sa poskytuje finančná pomoc na dopravné a prevádzkové náklady spojené s opatreniami reakcie rescEU. Pri opatreniach v krajinách mimo EÚ a nasadení kapacít rescEU v prípade katastrof s nízkou pravdepodobnosťou, ale so závažným vplyvom vrátane nasadenia zdravotníckych evakuačných lietadiel a kapacít CBRN, sa z UCPM uhrádza 100 % týchto nákladov. Pokiaľ ide o nasadenie kapacít na letecké hasenie lesných požiarov v členských štátoch EÚ a zúčastnených štátoch mimo EÚ, z UCPM sa pokrýva 75 % prevádzkových nákladov a 100 % nákladov na dopravu. Vo všetkých prípadoch platí celé náklady na nasadenie najprv krajina, v ktorej sa nachádzajú capacity rescEU, a následne jej ich uhradí Komisia.
- 71** Zistili sme, že pred vykonaním opatrenia, počas opatrenia i po ňom je potrebné vyplniť viacero operačných a zmluvných dokumentov, ako je počiatočný operačný formulár, formulár o nasadení, denné správy o situácii, formulár dohody o grante a finančný výkaz. Dva orgány civilnej ochrany, s ktorými sme sa stretli počas kontrol na mieste, nám povedali, že administratívna záťaž niekedy spôsobila, že žiadosti o úhradu nákladov boli podané s oneskorením. Využívanie grantov, z ktorých by sa financovalo viac opatrení, by umožnilo zoskupiť niekoľko opatrení reakcie pod jeden grant, čím by sa výrazne znížil počet zmluvných dokumentov (ako je dohoda o grante a finančný výkaz) pre každý členský štát EÚ alebo zúčastnený štát mimo EÚ.

Dôvody neposkytnutia reakcie rescEU boli oprávnené

- 72** Z 225 žiadostí o pomoc prijatých v rokoch 2022 – 2024 bolo zamietnutých 18. Štyri z týchto žiadostí pochádzali z členských štátov EÚ, jedna zo zúčastneného štátu mimo EÚ a 13 z krajín, ktoré nie sú členmi EÚ.
- 73** Podľa súčasného [právneho predpisu o UCPM](#)¹¹ sa kapacity rescEU majú využívať v členských štátoch EÚ a zúčastnených štátoch mimo EÚ. V ostatných štátoch mimo EÚ sa môžu nasadiť len vtedy, ak katastrofa v nej významne zasahuje jeden alebo viaceré členské štáty EÚ alebo ich občanov. Toto kritérium nespĺňala ani jedna z 13 žiadostí pochádzajúcich z iných krajín mimo EÚ.
- 74** Zistili sme, že uvedené dôvody nemobilizovania kapacít rescEU boli primerané. Zahŕňali zdroje, najmä lietadlá na hasenie lesných požiarov, ktoré už boli nasadené v iných núdzových situáciách, alebo žiadosti o pomoc v súvislosti s položkami, ktoré v rezerve rescEU ešte neboli naskladnené, ako je vakcína proti opičím kiahňam a imunoglobulín. V jednom prípade, keď nebolo možné nasadiť zdroje rescEU ani ECPP, reagoval jeden členský štát dvojstranne. Jedna žiadosť zúčastneného štátu mimo EÚ, ktorej nebolo vyhovené, sa týkala žiadosti o repatriáciu občanov z Ukrajiny. V roku 2022 to nepatriło do rozsahu pôsobnosti UCPM.

Túto správu prijala komora III, ktorej predsedá George Marius Hyzler, člen Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí dňa 19. mája 2026.

Za Dvor audítorov

Tony Murphy
predseda

¹¹ Článok 12 ods. 10 rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ v znení zmien.

Prílohy

Príloha I – O tomto audite

Rezerva rescEU v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany

01 Rezerva rescEU funguje v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM), čo je systém na koordináciu reakcie na katastrofy a civilnej ochrany medzi členskými štátmi EÚ a desiatimi ďalšími zúčastnenými štátmi, ktoré nie sú členmi EÚ¹. V oblasti, za ktorú nesú primárnu zodpovednosť členské štáty, je úloha UCPM založená na troch pilieroch:

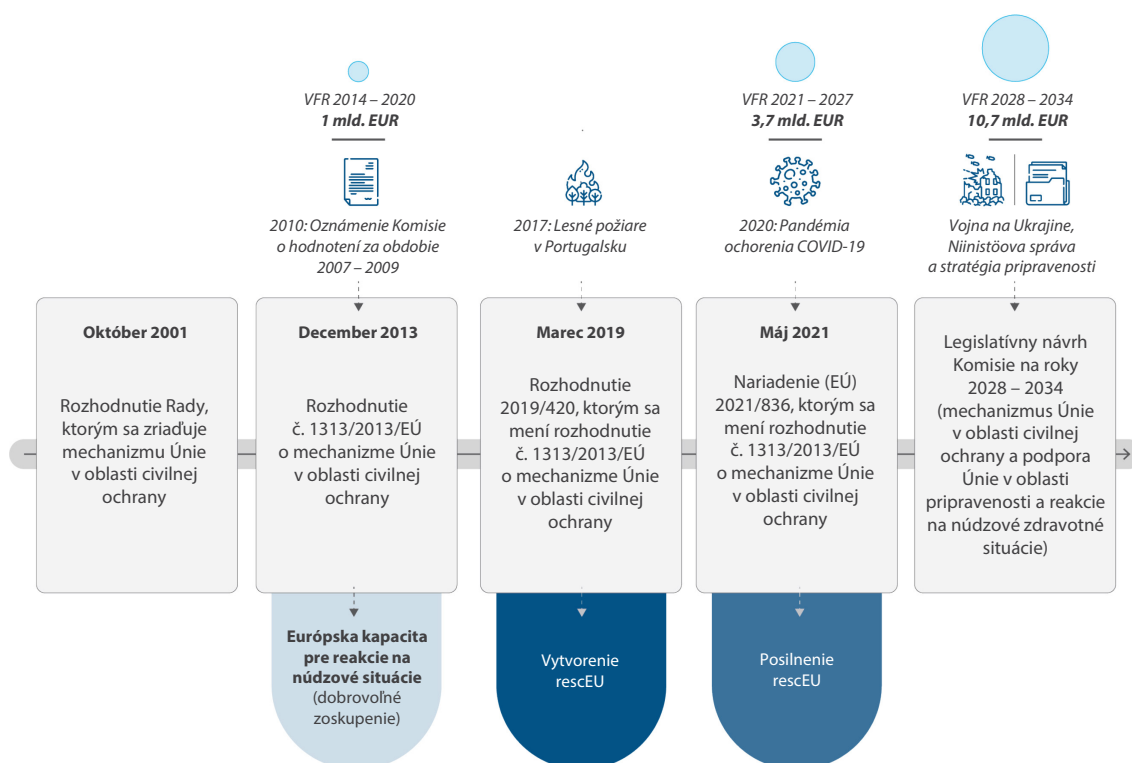
- a) prevencia: akékoľvek opatrenie zamerané na zníženie rizika alebo zmierňovanie nepriaznivých následkov katastrof pre ľudí, životné prostredie a majetok vrátane kultúrneho dedičstva;
- b) pripravenosť: stav pohotovosti a spôsobilosti ľudských zdrojov, materiálnych prostriedkov, štruktúr, spoločenstiev a organizácií, ktoré umožňujú zabezpečiť účinnú rýchlu reakciu na katastrofu a ktoré sú výsledkom vopred uskutočnených opatrení;
- c) reakcia: akékoľvek opatrenie na základe žiadosti o pomoc, ktoré sa vykoná v rámci UCPM v prípade hrozby katastrofy alebo počas katastrofy samotnej alebo po nej s cieľom riešiť jej bezprostredné nepriaznivé dôsledky.

02 UCPM bol zriadený **rozhodnutím Rady v roku 2001**. Súčasný právny rámec bol stanovený **rozhodnutím č. 1313/2013/EÚ** s cieľom prispieť k uplatňovaniu článkov **196** (o civilnej ochrane) a **222** (o solidarite medzi členskými štátmi EÚ) ZFEÚ. Toto rozhodnutie bolo niekoľkokrát zmenené, pričom najvýznamnejšie zmeny sa udiali v rokoch **2019** a **2021**.

¹ Albánsko, Bosna a Hercegovina, Island, Moldavsko, Čierna Hora, Severné Macedónsko, Nórsko, Srbsko, Turecko a Ukrajina.

- 03** Aktualizácia z roku 2019 sa týkala vytvorenia rezervy rescEU, rezervy EÚ pre kapacity reakcie na katastrofy (ktorá je témou nášho auditu). Myšlienka na jej vytvorenie sa zrodila po lesných požiaroch, ktoré postihli Európu v roku 2017. Pandémia ochorenia COVID-19 bola dôvodom aktualizácie v roku 2021, ktorou sa posilnila predovšetkým úloha EÚ tým, že sa Komisii umožnilo priamo obstarávať zdroje na reakciu na katastrofy. Pozri [ilustráciu 1](#).

Ilustrácia 1 | Vývoj právneho základu mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany vrátane jeho zložky rescEU

Zdroj: EDA na základe informácií poskytnutých Komisiou.

- 04** Rozpočet UCPM v období 2021 – 2027 je vo výške 3,7 mld. EUR. Zahŕňa pridelené rozpočtové prostriedky z viacročného finančného rámca (VFR) vo výške 1,6 mld. EUR a dodatočnú alokáciu z nástroja NextGenerationEU (NGEU) vo výške 2 mld. EUR, ktorá je dočasnou podporou určenou na riešenie potrieb obnovy EÚ a jej členských štátov po pandémie ochorenia COVID-19 ([rámček](#)). Tieto sumy boli doplnené o príspevok zúčastnených štátov mimo EÚ vo výške 114 mil. EUR. Tri štvrtiny finančných prostriedkov na obdobie 2021 – 2027 (2,9 mld. EUR) boli pridelené na rezervu rescEU.

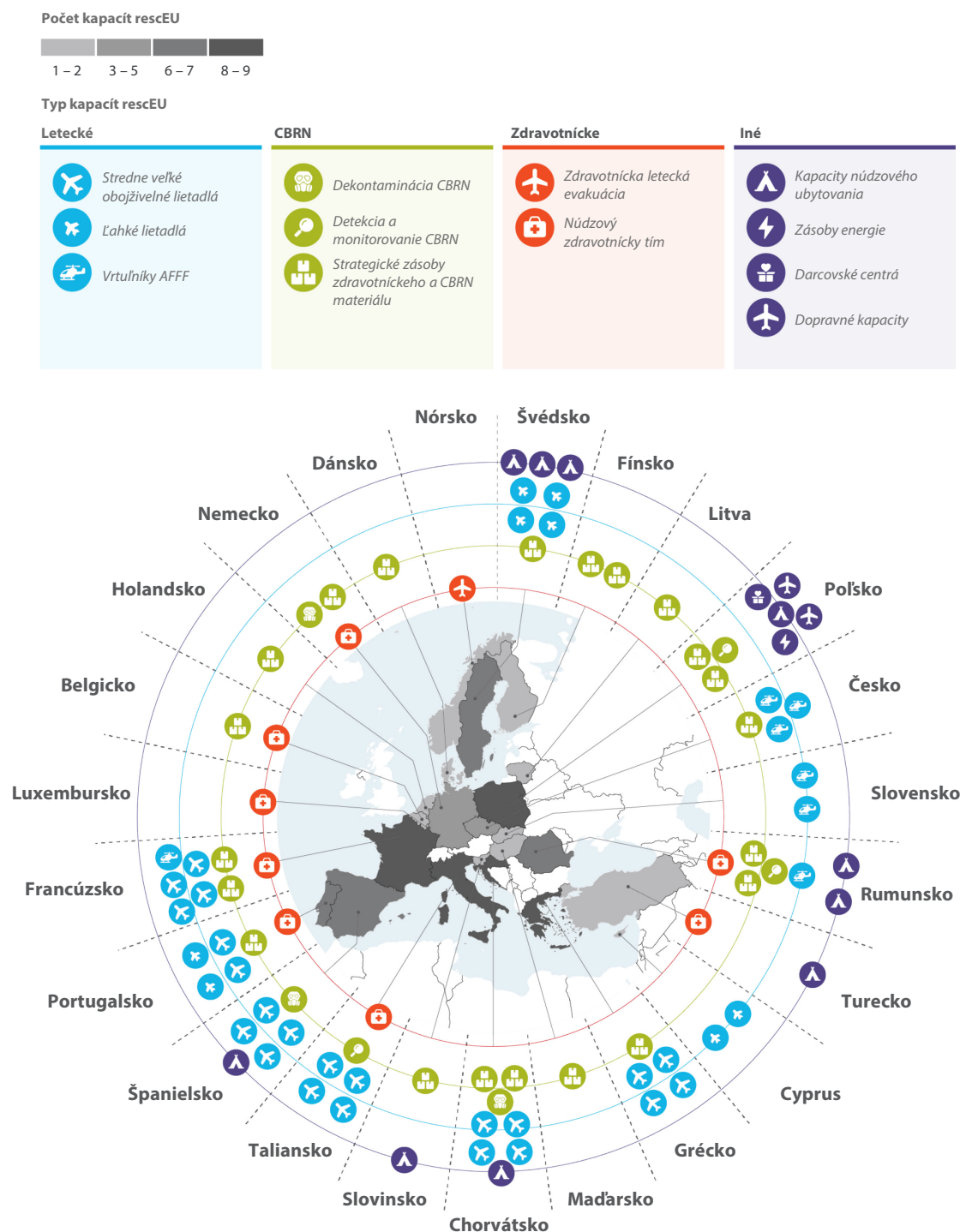
Rámček

NextGenerationEU

V decembri 2020 prijala Rada ako mimoriadnu reakciu na krízu spôsobenú pandémiou ochorenia COVID-19 [Nástroj Európskej únie na obnovu](#) (známy aj ako NGEU), v rámci ktorého sa mali prostredníctvom spoločných čerpaných úverov sprístupniť finančné prostriedky v celkovej výške viac ako 800 mld. EUR (v bežných cenách). Bol vytvorený za veľmi krátky čas ako jednorazový, dočasný nástroj dopĺňajúci VFR na obdobie 2021 – 2027 vo výške 1,211 mld. EUR. Výdavky majú formu grantov a úverov pre členské štáty prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (ktorý zodpovedá približne 90 % rozpočtu nástroja) a šiestich ďalších výdavkových programov EÚ, z ktorých jedným je rezerva rescEU, na ktorú bolo vyčlenených až 2,0 mld. EUR.

- 05** V [správe Sauliho Niinistöa](#) o posilnení civilnej a vojenskej pripravenosti a pohotovosti EÚ bol vyzdvihnutý význam zabezpečenia toho, aby boli nevyhnutné civilné kapacity vhodné na účely prevencie katastrof, obnovy po nich a reakcie na ne, čo v decembri 2024 [podporila aj Rada](#). Táto správa bola neskôr podkladom pre [Európsku stratégiu únie pripravenosti](#), ktorú v marci 2025 vydala Komisia a vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, a [stratégiu EÚ pre vytváranie zásob](#), ktorú Komisia zverejnila v júli 2025. V júli 2025 Komisia predložila aj [návrh nariadenia o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany a podpore Únie v oblasti pripravenosti a reakcie na núdzové zdravotné situácie](#), ktoré nahradí rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ. Vo VFR na obdobie 2028 – 2034 má rozpočet UCPM výšku 10,7 mld. EUR a je teda omnoho vyšší ako súčasný.
- 06** V roku 2019 bola vytvorená strategická rezerva európskych kapacít a zásob v oblasti reakcie na katastrofy – rescEU, ktorú v plnej miere financuje EÚ. Koncom roka 2025 boli kapacity rescEU umiestnené v 23 členských štátoch EÚ a zúčastnených štátoch mimo EÚ ([ilustrácia 2](#)).

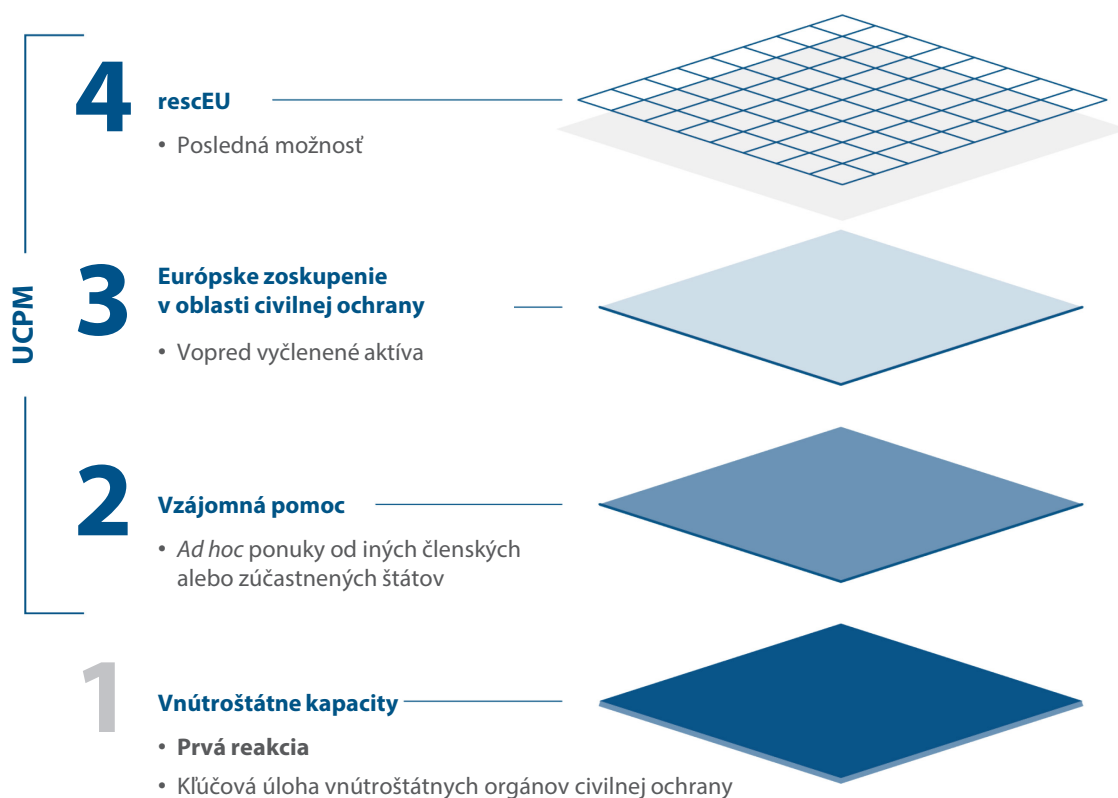
Ilustrácia 2 | Kapacity rescEU

Zdroj: EDA na základe informácií poskytnutých Európskou komisiou. Mapa: Eurostat.

07 Rezerva rescEU bola koncipovaná ako posledná možnosť², ktorá EÚ umožní reagovať na katastrofy, pri ktorých existujúce kapacity na vnútroštátnej úrovni alebo kapacity vopred poskytnuté členskými štátmi pre Európske zoskupenie v oblasti civilnej ochrany (ECPP) nie sú schopné zabezpečiť účinnú reakciu. Na rozdiel od kapacít ECPP je nasadenie rezervy rescEU povinné, ak nie sú k dispozícii žiadne iné kapacity (*ilustrácia 3*)³. Rezerva zahŕňa flotilu hasičských lietadiel a vrtuľníkov, zdravotnícke evakuačné lietadlo a zásoby zdravotníckeho materiálu a poľné nemocnice s cieľom reagovať na núdzové zdravotné situácie. Rezerva rescEU zahŕňa aj zásoby určené na reakciu na chemické, biologické, rádiologické a jadrové (CBRN) riziká, ako aj núdzové ubytovanie, dopravné prostriedky a položky na zásobovanie energiou.

Ilustrácia 3 | Štruktúra reakcie UCPM

Zdroj: EDA na základe informácií poskytnutých Komisiou.

² Odôvodnenie 22 [nariadenia \(EÚ\) 2021/836](#), ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany.

³ Článok 12 [rozhodnutia č. 1313/2013 \(zmenené\)](#).

Úlohy a zodpovednosť

- 08** Keďže civilná ochrana je výsadou členských štátov (a zúčastnených štátov mimo EÚ), nesú za ňu hlavnú zodpovednosť. Komisia poskytuje podporu v troch oblastiach civilnej ochrany: prevencia, pripravenosť a reakcia. Hlavným zodpovedným generálnym riaditeľstvom je Generálne riaditeľstvo pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ (GR ECHO). V období 2021 – 2027 sa na budovaní zdravotníckych a CBRN rezerv v rámci rescEU podieľa aj Úrad pre pripravenosť a reakciu na núdzové zdravotné situácie (HERA) s cieľom lepšie sa pripraviť na možné závažné ohrozenia verejného zdravia a reagovať na ne. Na tento účel poskytol úrad HERA generálnemu riaditeľstvu ECHO finančné prostriedky z NGEU, a to na základe dohody o spoločnom delegovaní.
- 09** V rámci GR ECHO je jadrom UCPM Koordinačné centrum pre reakcie na núdzové situácie. Centrum funguje nepretržite počas celého roka a zabezpečuje monitorovanie v reálnom čase a okamžitú reakciu na katastrofy na celom svete. Pôsobí ako koordinačné centrum medzi všetkými členskými štátmi EÚ, desiatimi ďalšími zúčastnenými štátmi mimo EÚ, postihnutou krajinou – ktorou môže byť ktorákoľvek krajina na svete – a expertmi v oblasti civilnej ochrany a humanitárnej pomoci.
- 10** Kapacity rezervy rescEU sa väčšinou financujú na základe výziev na predkladanie návrhov vyhlásených Komisiou, ale Komisia môže poskytnúť granty aj priamo členským štátom EÚ a zúčastneným štátom mimo EÚ bez otvorenej výzvy na predkladanie návrhov⁴. Oprávnenými prijímateľmi finančnej podpory od Komisie sú príslušné orgány a iné schválené subjekty z členských štátov EÚ a zúčastnených štátov mimo EÚ (označované aj ako „prijímatelia v rámci projektov“), ktoré sú následne zodpovedné za obstaranie a údržbu kapacít rescEU.

Rozsah auditu a audítorský prístup

- 11** Náš audit bol zameraný na roky 2022 – 2024, v ktorých boli rozpočtové výdavky na kapacity rescEU vrátane NGEU najvyššie počas celého VFR na obdobie 2021 – 2027. Hodnota zmluvne dohodnutých grantov rescEU financovaných na základe výziev na predkladanie návrhov vyhlásených počas tohto obdobia predstavuje približne 70 % celkového rozpočtu UCPM (vrátane NGEU) na celé obdobie 2021 – 2027 (3,7 mld. EUR).

⁴ Článok 12 ods. 3c [rozhodnutia č. 1313/2013](#).

- 12** Civilná ochrana a najnovšie aj pripravenosť vo všeobecnosti patria medzi priority politického programu EÚ, čo je dôsledok zmeny klímy, pandémie ochorenia COVID-19 a v posledných rokoch aj útočnej vojny Ruska proti Ukrajine.
- 13** EDA vykonal v roku 2016 [audit koordinácie reakcií UCPM](#) na katastrofy mimo EÚ a zistenia z kontroly prijatia následných opatrení na základe jeho odporúčaní uverejnil vo [výročnej správe o výkonnosti za rok 2019](#).
- 14** V rámci tohto auditu sa zameriavame na plánovanie a implementáciu rezerv rescEU vytvorených v roku 2019. Konkrétnejšie sme posudzovali, či:
- a) Komisia posúdila potreby a nedostatky na úrovni EÚ a či kapacity rescEU poskytovala v súlade so zistenými potrebami;
 - b) projekty financované z rescEU boli realizované účinne vrátane údržby;
 - c) rezerva rescEU bola použitá na účinné riešenie žiadostí o pomoc pri katastrofách a či sa používala ako posledná možnosť v súlade s pôvodným zámerom;
 - d) dôvody rozhodnutí nereagovať kladne na žiadosti o aktiváciu boli oprávnené.
- 15** Audit sa týkal výziev na predkladanie návrhov v rámci rescEU, financovaných projektov a opatrení reakcie v rokoch 2022 až 2024, ktoré riadilo GR ECHO. Kontrolovali sme aj úrad HERA v súvislosti s dvomi výzvami týkajúcimi sa CBRN a tromi projektmi zaradenými do vzorky v tejto oblasti, keďže boli financované prostredníctvom dohody o spoločnom delegovaní medzi úradom HERA a GR ECHO (pozri bod [08](#)). Podľa údajov dostupných k 31. decembru 2024 bolo úplne alebo čiastočne funkčných 31 % projektov financovaných na základe výziev rescEU. Zamerali sme sa na výzvy týkajúce sa rôznych kapacít rescEU: kapacity na letecké hasenie požiarov, CBRN a zdravotnícke zásoby, núdzová preprava, mobilné núdzové ubytovanie a núdzové zásobovanie energiou.
- 16** Kritériami pri výbere členských štátov, výziev a projektov boli významnosť, typ kapacity, geografické umiestnenie a rozsah realizácie projektu. Opatrenia reakcie sme vybrali do vzorky len v tých členských štátoch, ktoré boli zahrnuté do vzorky výziev na predkladanie návrhov a vzorky projektov, a to na základe významnosti a typu kapacity ([príloha II](#)). Pokiaľ ide o výzvy rescEU, najväčší podiel výdavkov v našom kontrolovanom súbore mali kapacity v oblasti CBRN a najvyšší počet opatrení reakcie rescEU tvorili aktivácie týkajúce sa hasenia požiarov.

- 17** Do výziev na predkladanie návrhov sa môžu zapojiť členské štáty EÚ i štáty mimo EÚ, ktoré sa zúčastňujú na UCPM. Pokiaľ ide o geografický rozsah, audit sa týkal grantov udelených členským štátom EÚ. Naša vzorka opatrení reakcie zahŕňala aktivácie v rámci EÚ aj mimo nej (*príloha II, ilustrácia*).
- 18** Audítorskú prácu sme vykonávali od apríla do decembra 2025 prostredníctvom administratívnych kontrol, audítorských kontrol na mieste v štyroch členských štátoch (Francúzsko, Taliansko, Poľsko a Fínsko) a rozhovorov s prijímateľmi, orgánmi a zainteresovanými stranami. Naša *metodika auditu* je v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi vydanými *Medzinárodnou organizáciou najvyšších kontrolných inštitúcií*.

Príloha II – Naše vzorky

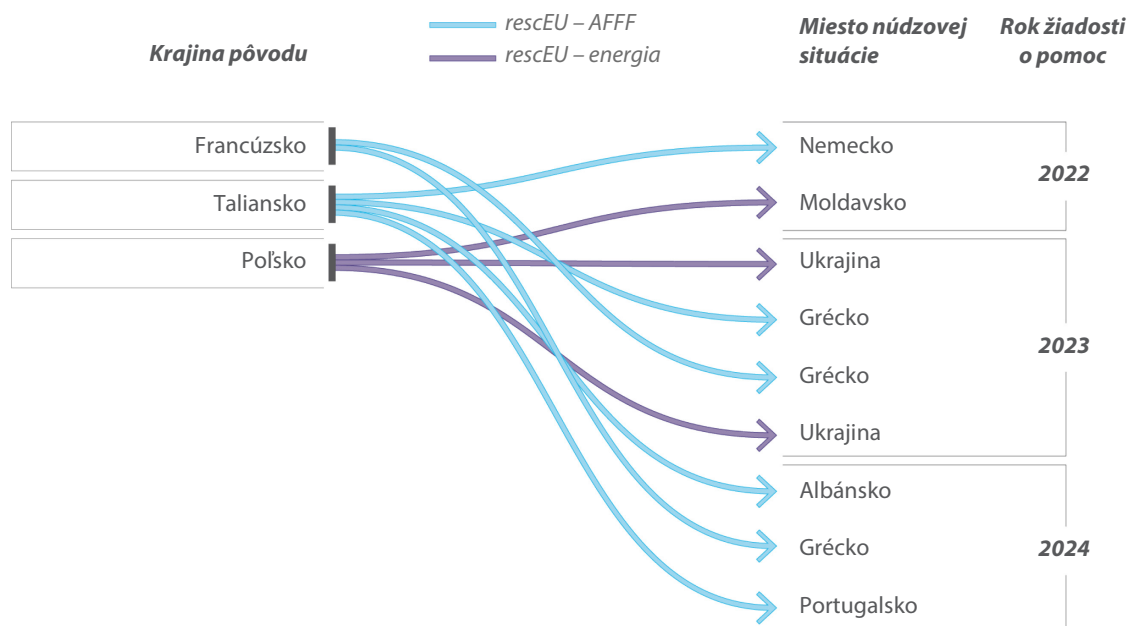
Tabuľka | Vzorka šiestich výziev na predkladanie návrhov a jedného priameho zadania a osem súvisiacich projektov

✓ Dokončený
➔ Prebieha

Číslo výzvy	Číslo projektu	Typ projektu	Zdroj financovania	Stav projektu	Rozpočet (v eurách)
1	1	Kapacity na letecké hasenie požiarov	VFR	➔	100 000 000
2	2	CBRN a zdravotnícke zásoby	NGEU	➔	242 236 085
	3	CBRN a zdravotnícke zásoby	NGEU	➔	100 615 766
3	4	Núdzová preprava	NGEU	➔	135 848 000
4	5	Mobilné núdzové ubytovanie	NGEU	➔	35 515 202
5	6	CBRN a zdravotnícke zásoby	NGEU	➔	187 583 204
6	7	Kapacity na letecké hasenie požiarov	VFR	✓	4 753 770
Priame zadanie	8	Núdzové zásobovanie energiou	NGEU	➔	114 965 450

Zdroj: EDA na základe údajov poskytnutých Európskou komisiou.

Ilustrácia | Vzorka deviatich opatrení reakcie rescEU

Zdroj: EDA na základe údajov poskytnutých Európskou komisiou.

Skratky

Skratka	Definícia/vysvetlenie
AFFF	Letecké hasenie lesných požiarov (<i>Aerial forest firefighting</i>)
CBRN	Chemický, biologický, rádiologický a jadrový (<i>Chemical, Biological, Radiological, Nuclear</i>)
CECIS	Spoločný systém komunikácie a poskytovania informácií v prípade núdzových situácií (<i>Common Emergency Communication and Information System</i>)
ECPP	Európske zoskupenie v oblasti civilnej ochrany (<i>European Civil Protection Pool</i>)
ERCC	Koordinačné centrum pre reakcie na núdzové situácie (<i>Emergency Response Coordination Centre</i>)
GR ECHO	Generálne riaditeľstvo pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ
HERA	Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (<i>Health Emergency Preparedness and Response Authority</i>)
NGEU	NextGenerationEU
OLAF	Európsky úrad pre boj proti podvodom
UCPM	Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany (<i>Union Civil Protection Mechanism</i>)
VFR	Viacročný finančný rámec

Odpovede Komisie

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/SR-2026-17>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/sk/publications/SR-2026-17>

Audítorský tím

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky jeho auditov, ktoré sa týkajú politík a programov EÚ alebo tém súvisiacich s riadením z konkrétnych rozpočtových oblastí. EDA vyberá a navrhuje tieto audítorské úlohy tak, aby mali maximálny vplyv, pričom sa zohľadňujú riziká z hľadiska výkonnosti či zhody, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Tento audit výkonnosti uskutočnila audítorská komora III – Vonkajšia činnosť, bezpečnosť a spravodlivosť, ktorej najskôr predsedala členka EDA Bettina Jakobsen a potom George Marius Hyzler. Audit viedol člen EDA George-Marius Hyzler, podporu mu poskytli vedúci kabinetu Romuald Kayibanda, atašé kabinetu Annette Farrugia, hlavná manažérka Margit Spindelegger, vedúca úlohy Naiara Zabala Eguiraun a audítori Tomasz Kapera a Michele Scardone. Richard Moore poskytol jazykovú podporu. Grafickú podporu poskytla Dunja Weibel a administratívnu podporu Joanna Piotrowicz.

AUTORSKÉ PRÁVA

© Európska únia, 2026

Politika týkajúca sa opakovaného použitia materiálov Európskeho dvora audítorov (EDA) je stanovená v [rozhodnutí EDA č. 6/2019](#) o politike otvoreného prístupu a opakovanom použití dokumentov.

Pokiaľ sa nestanovuje inak (napr. v osobitnom upozornení o autorských právach), obsah materiálov EDA vo vlastníctve EÚ podlieha licencií [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Vo všeobecnosti je preto opakované použitie povolené pod podmienkou, že sa náležite uvedie zdroj a označia prípadné zmeny. Tí, ktorí používajú obsah EDA, nesmú skresliť pôvodný význam alebo odkaz. EDA nenesie zodpovednosť za žiadne dôsledky použitia takéhoto obsahu.

V prípade, že konkrétny materiál zobrazuje alebo opisuje identifikovateľné súkromné osoby, napr. fotografie zamestnancov EDA, alebo ak obsahuje prácu tretej strany, je potrebné získať dodatočné povolenie.

Ak je tento súhlas udelený, ruší a nahrádza sa ním uvedené všeobecné povolenie a jasne sa vymedzí každé prípadné obmedzenie týkajúce sa použitia.

V prípade použitia či šírenia obsahu materiálov, ktoré EÚ nevlastní, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Fotografia na titulnej strane: © Chalabala – stock.adobe.com.

Ilustrácia 1, príloha I ilustrácia 1 a príloha I ilustrácia 2 – ikony: tieto ilustrácie boli vytvorené pomocou zdrojov z platformy [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Všetky práva vyhradené.

Rámček 8 – ikona: tento rámček bola vytvorený pomocou zdrojov z platformy [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Všetky práva vyhradené.

Politika EDA týkajúca sa použitia materiálov sa nevzťahuje na softvér ani dokumenty, ktoré podliehajú právam priemyselného vlastníctva, ako sú patenty, ochranné známky, zapísané dizajny, logá a názvy.

Na súbore webových sídiel inštitúcií Európskej únie v rámci domény europa.eu sa poskytujú odkazy na sídla tretích strán. Keďže sú mimo kontroly EDA, odporúčame vám oboznámiť sa s ich politikami ochrany osobných údajov a autorských práv.

Použitie loga EDA

Logo EDA sa nesmie použiť bez predchádzajúceho súhlasu Európskeho dvora audítorov.

HTML	ISBN 978-92-849-7771-0	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/2307218	QJ-01-26-028-SK-Q
PDF	ISBN 978-92-849-7772-7	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/1511920	QJ-01-26-028-SK-N

AKO CITOVAŤ

Európsky dvor audítorov, [osobitná správa 17/2026](#) Rezerva rescEU v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany – Cenný príspevok k európskej civilnej ochrane napriek nedostatkom v plánovaní, ktoré skomplikovali vykonávanie a udržateľnosť, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2026.

Preskúmali sme plánovanie a realizáciu projektov Komisie zameraných na rozvoj a vytváranie zásob rezervy rescEU, ako aj ich nasadenie. Tieto rezervy rescEU predstavujú tri štvrtiny (2,9 mld. EUR) finančných prostriedkov mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany na roky 2021 – 2027.

Dospeli sme k záveru, že rezerva rescEU významne prispela k európskej civilnej ochrane, a to nákupom a prenájmom rôznych kapacít rescEU, ako aj ich nasadením, keď to bolo potrebné v prípade krízy. Zistili sme však, že nedostatky v plánovaní výziev na predkladanie návrhov komplikovali realizáciu a udržateľnosť projektov. V niektorých prípadoch boli postupy pri žiadostiach o úhradu nákladov na opatrenia reakcie ťažkopádne. Predkladáme odporúčania na riešenie týchto oblastí.

Osobitná správa EDA podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/contact
Webová stránka: eca.europa.eu
Sociálne siete: @EUauditors